

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XVI

ЖОВТЕНЬ — 1966 — OCTOBER

Ч. 139

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: М. Французенко

Редагує Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О.
Конювал, М. Лебединський, Л.
Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00

24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Com-
mittee of the Ukrainian Democ-
ratic Youth Association.

(In USA — Association of Ameri-
can Youth of Ukrainian Descent)

President: M. FRANCUZENKO

Все листування і передплату

MOLODA UKRAINA,

шліть на адресу:
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada"
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.), Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France
K-to: Paris CC 11.087.11

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Л. Костенко, В. Василець, М. Барандій,
В. Немченко, М. Алібаєв, В. Яринич, Г. Гордасевич — Поезії. С. Голу-
бенко — Великий син України. В. Пономаренко — Шіснадцятий пле-
нарний з'їзд ОДУМ-у США. С. Васильченко — Роман. Ф. Федоренко
Пам'яті великого сина України. З одумівського життя і праці. Різне.

Головна Управа ОДУМ-у та Головна Виховна Рада Юного ОДУМ-у
в Канаді повідомляють, що

16-ий ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД ОДУМ-у і 2-ий ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД ТОВАРИСТВА ОДУМІВСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ (ТОП)

відбудеться 5-го листопада, 1966 р. в приміщенні Катедральної Гро-
мади при 404 Батгurst вул. в Торонті.

Початок З'їздів о 2-й годині пообіді.

З нагоди з'їздів Головна Управа ОДУМ-у влаштовує ТОВАРИСЬКУ
ЗАБАВУ о 8-й годині вечора в залі Української Православної Гро-
мади св. Андрея, 1630 Дюпонт вул., зах. Торонто.

Все українське громадянство запрошуємо до участі в з'їздах і забаві.

Гол. Управа ОДУМ-у і Гол. Виховна Рада Юн. ОДУМ-у

КОМУНІКАТ Ч. 3

У справі З'їзду Українських Журналістів Америки і Канади в То-
ронті в днях 5 і 6 листопада 1966 р.

БЛИСКУЧИЙ КОНКУРС НА САТИРИЧНІ ЕПІГРАМИ

Приготовляючись приспішеним темпом до З'їзду Українських
Журналістів Америки і Канади 5 і 6 листопада ц. р. в Торонті, го-
сподар З'їзду СУЖ Канади розписує оцим "Блискавичний Конкурс"
на сатиричні епіграми на еміграційних журналістів, поодинокі орга-
ни преси та українську еміграційну пресу взагалі.

Умови конкурсу: Епіграми — необразливі, коротка форма (нор-
мально 4 рядки) і гострий сатиричний дотеп. Над нагородами поду-
маємо.

Останній реченець надсилання епіграм на конкурс — 2-го листо-
пада 1966. Адресувати латинкою:

С.У.Ж. Канади. П. О. Бокс 165. Ст. Д., Торонто 9, Онтаріо, Канада.

Епіграми треба підписувати псевдонімом, зазначаючи в окремо-
му коверті правдиве прізвище.

Колеги журналісти! Покажіть, що маєте гостре перо і традицій-
ний український гумор! Епіграми прочитаємо під час Бенкету-Зус-
трічі першого дня З'їзду, в суботу 5-го листопада увечері.

ДЕКОРАЦІЯ ЗАЛІ

З'їзд СУЖ-ів Америки і Канади відбудеться в просторій залі
церкви св. Покрови при вул. Лідс-Оссінгтон (в суботу) і в гарній
конвенційній залі Українського Дому при вул. Крісті 83 (в неділю).
Прикрашення залі відповідними емблемами взяв на себе мистець М.
Левицький. Між іншим він приготує проєкт пам'ятника Журна-
лістичний Качці.

НЕ БУДЕ ПРИВІТІВ!

Тому, що програма З'їзду досить велика а також потрібно заоща-
дити якнайбільше часу на дискусію, під час нарад З'їзду, а навіть
під час бенкету усних привітів (крім найконечніших) не буде. Ті
особи чи організації, що бажають скласти привіти з нагоди З'їзду,
повинні прислати їх або передати їх під час З'їзду на письмі. Їх піз-
ніше проголосимо в пресі.

Управа

Спілки Українських Журналістів Канади

Ліна КОСТЕНКО

КАЗКА ПРО МАРУ

(Закінчення)

**

Іде Марися через поле,
а йому ні кінця, ні краю.
Перепливає Марися озеро,
а йому ні берега, ні дна.
Перескакує Марися байрак —
зірвалася,
впала,
ногу зламала.
Сидить на крутому схилі,
плаче...

Материнка журиться.
Болиголов хмуриється.
Вигріваються Котики.
Насміхаються Ротики:
— Ех, ти ж, мало тобі треба, щоб заплакати!

— Так нога ж болить!
Добре вам патякати,
на здоровій стеблині стоячи.

— А їм не боляче?
Глянь,
скільки ти квітів убила,
коли падала!
Скільки скалічила!
А ми не лічимо.
Не сердимось,
не плачемо,
все тобі пробачимо —
ти не навмисне.

— Сидить і кисне!
обізвався Глід.
Я ось надламаний
стільки літ.
Бачиш,
плоди червоні малі
згустками крові лежать на гіллі.
А нічого! — живу.
І не в'яну,
не гнусь.
Ще й у травні цвіту.
Ще й шипами колюсь.
Ще й приношу плоди...

Піднімайся і йди!
За коріння держись.
За траву ухопись.
Вверх по схилу повзи.
І гляди —

ні сльози!

А як зірвешся знов —
обітри свою кров.
Вгору знову повзи

і гляди —

ні сльози!

А щоб легше було
підійнятися туди, —
за окреме стебло
не тримайся, гляди!

Бо окреме — слабе,
не удержить тебе.

Ти охоплюй руками
великі жмути —
і ручуся: сьогодні ж
досягнеш мети.

**

...Досягнула мети,
тільки руки в крові,
тільки темно в очах
і шумить в голові.
Це б упасти долілиць
на землю м'яку.
Це б спочинуті трохи
хоч раз на віку!

Але ж дивиться вслід
недовірливий Глід:

— Що?

Упала?

Лежиш?

Надірвалася?

Ех, ти ж!

І з гілля на траву
тихо капає кров...

— Глоде!

Чуєш?

Живу!

Так бувай же здоров!
Я не впала, іду
крізь поля і гаї!
Так спасибі ж тобі
за поради твої!

...Материнка журиться.
Болиголов хмуриється.
Вигріваються Котики.
Усміхаються Ротики.

А на схилі байраку,
серед сивої мли,
випрямляються трави —
ті, що їй помогли.

**

...Іде Марися, спотикається.
А дорога не кінчається.

Кругле сонце опускається,
круглий місяць піднімається, —
ніби жовті терези.
Переважила пітьма.
А путі кінця нема.

Аж ось розчохнута береза
на Перехресті Блискавиць,
уражена вогненним лезом,
упала на дорогу ниць.
Давно вже віти оніміли.
Давно вже рани почорніли.
Обвуглилися
і злилися,
поглиблюються з кожним днем...

Зате хоч мохом не взялися
місця, обпалені вогнем!

Дівча постояло, зітхнуло
і на стежину завернуло.

...Іде Марися спотикається.
А стежина не кінчається.
Розгалужується,
тоншає,
у траві густій ховається,
ніби пальцями шука
Трав'яного Тупика.
А трава недоторкана,
квіти високі,
запашні,
синьоокі.
Сказано, бджолиний рай.

Марися навшипиньки стала.
Руками траву прозортала.
Квітоньки не зірвала.
Билиночки не стоптала.
Ніби вона й не людина,
а теж таки бадиллина.

Протискувалась між стеблами,
переступала гриби.
Та й довго ж вона добиралася! —
цілих чотири доби.

Ночі на пнях пересиділа,
підбгавши під себе ноги.
На п'ятий ранок побачила
у лісі хатину вбогу, —
темну, обмазану глиною,
збудовану з сучостою,
прикриту корою.
А над хатиною
дим волохатіє.
Теплом розморені, сонні
зайчата на підвіконні.
Ведмідь поріг обійма...
А господаря десь нема!
— А я старалась!
Чотири доби сюди добиралась.
Так обережно
і так терпляче!

Усе даремно.
Ніхто й не бачив.

"Віть-фіть!
віть-фіть!"
Що це там попискує?
Іде дідок,
немов грибок,
окулярами виблискує.

Іде обережно, боком —
це ж треба отак зуміти! —
а паличка з кожним кроком
попискує:
"Віть-фіть!"

Певно, у неї секрет на кінці,
щоб розбігалися стрибунці,
щоб розповзалися комахи,
щоб розліталися птахи,
щоб відхилялась трава мимохіть,
ледве почувши оце:
"Віть-фіть!"

— Ти не шкодуй,
все це я знав.
Я ж, моя доню,
збоку стояв.
Там, гон-де-го,
де біліють гриби.
Бачив тебе
чотири доби.

— Скільки ж вам років, дідусю?
— Один.
— Як то один?!
Той, хто зумів століття прожити,
може новий рахунок відкрити?
Як ти гадаєш, дитя моє?
А-а-а, зрозуміла!
Отож-бо і є.
Ну, відпочинь,
а тоді й поговорим...

— Діду!
Прийшла я з великим горем.
Що відпочинок?
дівчина плаче, —
З горем прийшла я,
з великим...

— Бачу!
Я поможу тобі,
бідне дівчатко,
тільки порадимось спочатку.
Як же ми вийдем з цього протиріччя,
щоб не двоїлось твоє обличчя?
Ти ж, очевидно, хочеш краси.
Значить, бридоту лише віддаси.
Що ж, це можливо.
Це дуже просто.
Все я зніму — і бридоту, й коросту.
Руку лише до лиця прикладу —
В жмені затисну твою біду.
Всю цю потворність зніму за годину.
Тільки куди ж я її подіну?

В землю зарю — зросте будяк.
Кину в дупло — оживе хробак.
В річку — підніметься каламуть.
Чортополохи в полях проростуть.
А розмахнуся, закину в море —
виникне в морі страшна потвора.
Буде топити човни й кораблі.
Буде лякати людей на землі.
Значить, я можу,
значить, я мушу
всю цю потворність
загнати в душу.

Тільки тоді не лякайся змін —
будеш прекрасна з обох сторін.
Тільки душа в тебе буде потворна —
зла,
завидюща,
підступна
і чорна.
Або як хочеш —
красу твою змушу
переселитись навіки в душу.

Тільки тоді не жахайся змін —
будеш потворною з двох сторін.
Тільки душа в тебе буде прекрасна —
чиста,
надійна,
правдива
і ясна.

— Добре, я подумаю.

Сім днів,
сім ночей
не склепила очей, —
думала.

А Дурний Чоловік їсти носив, щоб
не охляла.

На восьмий день надумалась:
— Зажени мені в душу потворність,
зостав на обличчі красу.

— Дивися, дочко,
хороша душа
може перетворитись в погану.
А погана хорошею вже не стане.
Тут і я не зможу допомогти.
Та злі й не просять доброти.

То ж тільки добрі хочуть бути злими,
але це їм рідко вдається.

— Я сім днів,
сім ночей
не склепила очей, —
думала!

Зроби мене прекрасною.
Зажурився Дурний Чоловік:

— Що ж,
хай буде по-твоєму.
І поклав свою руку теплу
на обличчя бридку половину.
І тримав,

аж поки не стерпла, —
дві години
чи й три години.

Та не встиг він руку відняти,
огризнулася Марися звіром:
— Забирай брудну свою лапу!
іч, нахаба,
не знає міри.
Відсахнувся Дурний Чоловік,
сльози блиснули з-під повік:
— От бачиш,
а я ж казав...

— Казав, казав! — перекривила дівчина
і побігла до річки дивитися.

Зазирнула в чисту воду,
здивилась на власну вроду.

Личко біле, наче намітка.
Очі — сонцем погріті квітки.
Брови — ніби тонкі листочки.
Щоки — ніби ясні пелюсточки.
А вуста — лісова полуниця.
А волосся — яра пшениця.

Гордовито собі усміхалась.
В різні сторони поверталась.
Хоч з якого дивися боку —
ну, й вродлива дівка, нівроку!

Тільки ж їй потрібне намисто!
Тільки ж їй необхідні сережки!
Головою збиваючи листя,
подалася Марися до стежки.
— Куди ж ти,
не попрощавшись?!

зукнув Дурний Чоловік.

— Буду я з таким старим луб'ям прощатись!

потоптала траву,
передавила коників.

— Гей, ти, проведи до поля! — наказала
лісникові.

— Гей, ти, підвези до озера! — наказала
візникові.

— Гей, ти, перевези на той бік! —
наказала човняреві.

— Гей, ти, побудуй міст! — наказала
тесляреві.

Тесляр пиляв,
тесляр стругав,
місток дубовий майстрував.
І, осідлавши ним байрак,
спитав довірливо:

— Ну, як?

Марися знизала плечима,
Марися блиснула очима
Як мокрим рядом накрила:
— Де поручні, свиняче рило?!

І перейшла байрак, мов пана.

Місток, поручні, — все як слід.
Лиш тирса сипалась на траву
і стружка падала на глід...
Сіла спочити на обніжку.
— Не бажаю ходити пішки!

Іде хлопчик на підводі —
косарям воду везе.

Хлопця побила,
В діжці вибила дно.
Батіжком цьвохнула:
— Но-о-о!

Мудра Баба сидить
біля входу в печеру.
Мудра Баба картоплю
пече на вечерю.

Коли бачить — летить
на коні очмана.
Оббиває куці
і людей не мина.
Підскакала впритул,
кінь — в багаття ногою.
Засміялась —
пішло по селу
луною.

Розворушила жар пужалном:
— А що, карга, впізнаєш?

— Ні.
— А ти придивися.
Це ж я, Марися!
— Балакай...
Не схожа.
То була добра дівка,
а це якась кара Божа.

Тільки мати впізнала.
Скочила з печі
розправила плечі,
Вибігла з хати...

Не була б то мати.

**

Розчинила мати скриню,
узяла корсетку синю,
сорочки гаптовані,
чобітки підковані,
кісники барвисті,
дукачі в намисті.

А Марися приміряє,
У люстерко заглядає.
Мати лиштву пришиває,
з пальців голка випадає.

Аж до вечора крутилась,
прибиралась,
чепурилась.
— Прощайте, дні минулі! —
та й пішла на перші гулі.

А на вулиці музики,
танці,
жарти,
заковики.
Гарні хлопці походжають,
біля милих упадають.

Та як побачили таку красуню, — так
всі до неї і кинулися.

Той зітхає,
той лютує,
той сержки їй дарує.
Двоє б'ються на стерні.
Третій плаче в бур'яні.

А Марися очима грає,
собі парубка вибирає.
Не якого-небудь простого,
а вродливого, молодого,
щонайкращого у повіті,
у повіті
і в цілім світі.

Згорда всіх парубків оглядає:
— Щось такого між вами немає...

А за нею хлопці — юрбою.
Гульк —
найкращий сидить під вербою.
І під місяцем серед ночі
іншій дівчині дивиться в очі.

Схвилювалась Марися шалено:
— Може, краща вона від мене?!

Коли ж, ні.
Звичайна.
Таких багато.
Трохи смішлива.
Трохи кирпата.

— Одіб'ю! — подумала Марися і підійшла
ближче.

Кахикнула,
хихикнула.
Хлопець зміряв її очима,
заслонив свою милу плечима:
— Чого тобі?
— Вечір хороший.
— Хороший, як ніхто межі очі не лізе.

Похнюпилась дівчина,
пішла до Мудрої Баби:
— Виручай!

Стара чаклунка п'є чай
і насмішувато мружиться:
— Така красуня і не може одбити?

Посікла курячої сліпоти з кропом,
зварила,
перцем притрусила,
крізь марлю процідила,

в пляшку налила,
дівчині дала.

За два тижні до весілля
випив хлопець каламутного зілля.
Напала на нього куряча сліпота.
Цілує Марисю,
пригорта.
У німій настороженій тиші
каже їй слова найсвятіші.

А дівчина його заручена
стоїть збоку засмучена
і повторює з переляку:
— Видно, хлопці усі однакі.

Через тиждень зілля перебродило.

Парубок нудьгує,
знехотя цілує.
Разом бути — огинається.
Дуже пильно придивляється.

— Руки у тебе ніжні.
Випещені та білі.
А у Галі були огрубілі.
Від прання,
від ткання
та від жита...
Отака вже вона працююча.

Похнюпилася дівчина,
пішла до Мудрої Баби:
— Поможі!

Мудра Баба взяла її руки в долоні
м'яла, терла і тисла ті руки півдня.
І зробились вони шерехаті й червоні
наче справді від жита, прання і ткання.

Але хлопець знову зітхає.
Але хлопець знову натякає:
— Личко у тебе тендітне.
Ну, що ж, нехай собі квітне.
А у Галі було простіше, —
обвітрене і миліше...

Похнюпилась дівчина
пішла до Мудрої Баби:
— Рятуй!

Мудра Баба набрала повітря в легені,
як подула-подула! Навіщо й вітри?
На додачу ще й зілля насипала в жменю:
— Ось, візьми і обличчя на ніч потри.

Але хлопець знову питає:
— Чом же родимки в тебе немає?
От у Галі була над бровою...
Дуже нудно мені з тобою!

Марися — до Баби:
— Проби!
Зроби мені родимку на лобі!

Баба мізинцем торкнулась чола —
родимка наче зроду була.

Обнімає парубка Марися,
улещає ласкою своєю:
— Я така ж, як Галя, подивися.
То чого ж ти журишся за нею?

Парубок поглянув, засміявся:
— Справді, схожі. —
Засміявся дужче:
— Та душа у Галі ніби сонце,
а у тебе темна й завидюча.

Поїхала Марися у місто.
Купила пізпуда намиста.
Цілу купу всяких сережок.
Обережок тонких мережок.
Прибиралася,
чепурилась,
наче муха в окропі крутилась,

І нарешті, в вечірню пору,
наче краля,
випливла з двору.

А на вулиці музики,
танці,
жарту,
заковики.

Гарні хлопці походжають,
біля мильх упадають.

На Марисю ніхто й не глянув.

А найкращий у всьому повіті,
у повіті
і в цілім світі,
сидить під вербою

на Галю дивиться та руки їй гладить.
А місяць роговим гребенем солом'яне
волосся хат розчісує.

П Р И В І Т А Н Н Я

Одумівців Надію Мартишичкін і Володимира
Супим з нагоди їхнього одруження щиросердечно
вітають і бажають їм радісного і щасливого под-
ружнього життя і многая, многая літ

управа і членство ОДУМ-у в Клівленді

Сергій ГОЛУБЕНКО

ВЕЛИКИЙ СИН УКРАЇНИ

З НАГОДИ СТОЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

У славній плеяді визначних людей, знаних з кінця 19 і початку 20 століття, доби формування української самостійницької думки, розгортання національно-визвольного руху і створення суверенної Української Держави одне з найпочесніших місць належить Михайлові Грушевському, великому українському історикові і державному діячеві, першому президентові незалежної України, який своєю відданою патріотичною працею на науковому, літературному, публіцистичному, громадсько-політичному і державному полі вніс величезне поживання в усі ділянки українського національного життя та очолив молоду українську державу в перших початках її самостійного існування.

Михайло Грушевський син викладача духовної семінарії, пізніше директора народних шкіл Сергія Грушевського вперше побачив світ 29 вересня 1866 року в Холмі. Його юнацькі роки пройшли на Кавказі, де Грушевський вчився у Тифліській гімназії.

Свою літературну діяльність розпочав він ще гімназистом у 1884 році. Грушевський написав 20 оповідань: "Беналь Джугур", "Бідна дівчина", а також інші, з яких особливо цікаві були твори на історичні теми: "Ясновельможний сват", "Розмова з Кривоносом", "Вихрист Олександр", "Як ми стрічали Новий Рік". Під псевдонімом ім'ям М. Заволока він пересилав свої твори до Галичини, і їх було друковано в "Ділі" і "Зорі". Там він здобув признання читачів.

Успішно закінчивши в 1886 році гімназію, він переїхав до Києва і вступив на історично-філологічний факультет Київського університету, де студіював під керівництвом Володимира Антоновича. Вже під час університетських студій Грушевський нав'язав зв'язки з українськими виданнями в Галичині і став з ними активно співпрацювати. Свою першу наукову працю "Південно-руські господарські замки в половині 16 століття" він написав у 1887 році, і її в 1890 році було видано в Києві. Закінчуючи університет, Грушевський в 1890 році одержав золоту медаль за твір "Історія київської землі від смерті Ярослава до кінця 14 століття", який був видрукований у 1891 році. Грушевський був залишений професорським стипендіатом по російській історії і в 1894 році оборонив магістерську дисертацію "Барське староство", що того самого року була видрукована в Києві.

Саме перед тим, у 1892 році під тиском українського національного руху в Галичині цісар Франц-Йосиф підписав постанову про заснування у Львівському університеті катедри історії Східної Європи з особливим узглядненням історії України. Володимирові Антоновичу запропонували зайняти цю катедру, але він відмовився

через свій вік і стан здоров'я і рекомендував на це місце Михайла Грушевського як багатонадійного молодого вченого.

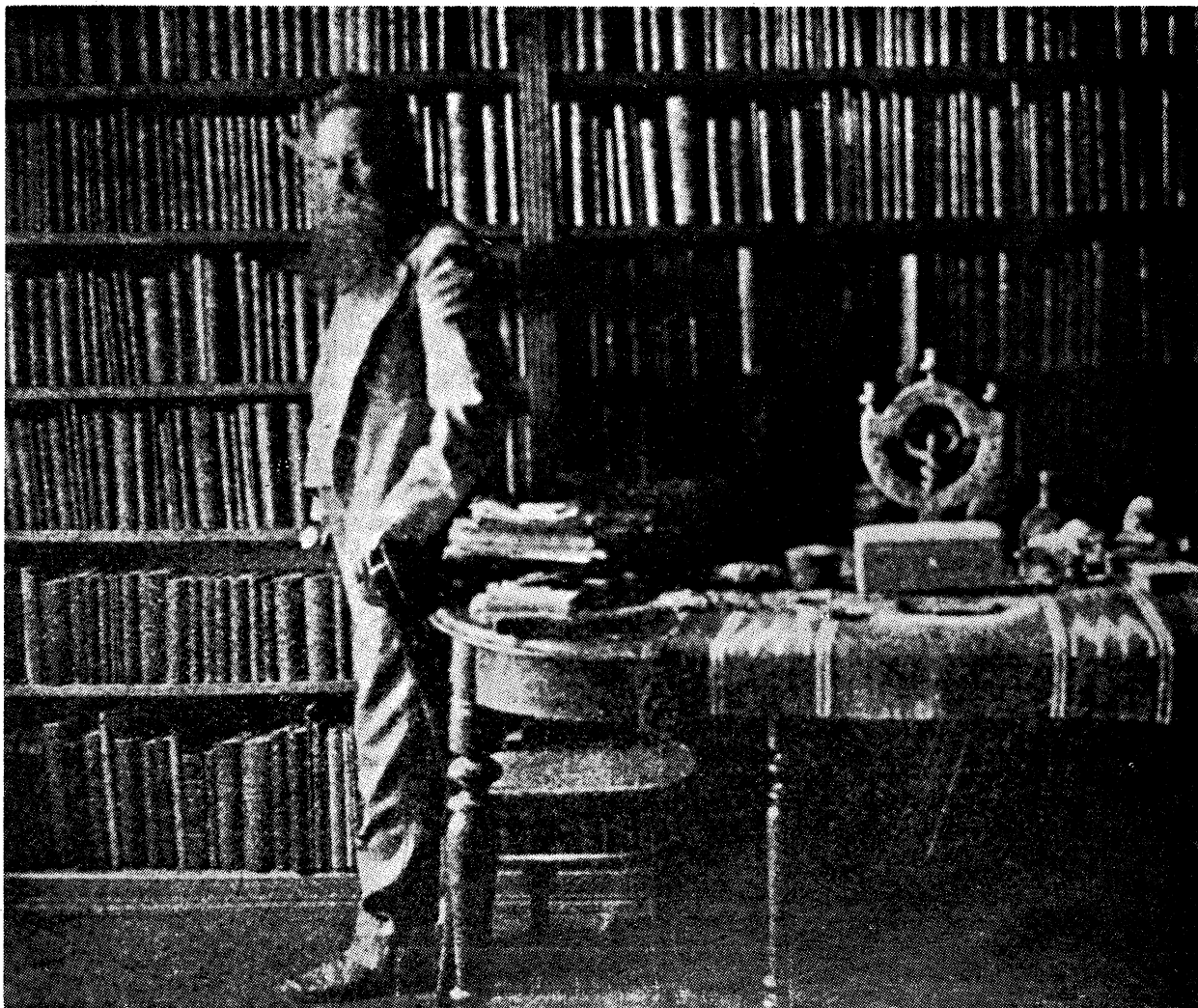
Повний сил і енергії 28-літній Михайло Грушевський в 1894 році приїхав до Львова, був іменований професором східно-європейської історії у Львівському університеті та перебрав катедру. Він заснував при ній семінар української історії, з якого вийшли найвидатніші західноукраїнські історики, і широко розгорнув свою діяльність у Науковому Товаристві ім. Шевченка. Саме перед тим, у 1892 році, засноване в 1873 році Товариство ім. Шевченка було переорганізовано в Наукове Товариство. З прибуттям М. Грушевського, невтомного працівника на науковій ниві та видатного організатора, під його проводом воно стало поважною науковою інституцією, відомою цілому культурному світові.

В перших роках свого перебування у Львові, М. Грушевський широко досліджував історичне минуле Галичини, вивчав основні джерела історії княжих Червенських городів, студіював Галицько-Волинський літопис, його текст і хронологію. З ініціативи нашого вченого вийшли два томи "Матеріалів до історії Галичини", що розглядали Західню Україну за доби Богдана Хмельницького. Перший том охоплював 1648-1649 роки, а другий 1649-1651 роки. Дані були взяті з Львівського державного і міського архівів та з бібліотеки Оссолінських. Особливо докладно висвітлив наш історик контакт козаків з населенням Галичини.

За довгі роки своєї праці як директор Історично-Філософської секції Наукового Товариства М. Грушевський розгорнув велику працю, згуртував навколо секції визначних українських істориків, серед яких були Степан Томашівський, Іван Крип'якевич, М. Кордуба, О. Терлецький, В. Гарасимчук, І. Кревецький, І. Джиджора. Наукові праці друкувались у "Збірнику Історично-Філософської Секції".

Старанням М. Грушевського в 1895 році створюється Археографічна комісія, головою якої став він. В її планах було видання літописів і хронік, різних історично-літературних, історично-етнографічних і правничих матеріалів, історії Церкви, освіти, матеріальної культури всієї України в її історичному минулому. Під керівництвом М. Грушевського видано дві серії публікацій: історична — "Жерела до історії України-Руси" та філологічна — "Пам'ятники українсько-руської мови".

У 1895 році Мих. Грушевський стає редактором "Записок Наукового Товариства ім. Шевченка" і очолює редакцію цього квартальника до 1913 року. Він вміщував там численні науково-дослідні статті як західноукраїнських, так і

АКАДЕМІК МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

східньоукраїнських вчених, які не могли видрукувати свої праці над Дніпром з поліційних і цензурних причин. Завдяки праці нашого вченого "Записки" своїм рівнем не поступались кращим науковим органам Західньої Європи. Особливо гарно організував М. Грушевський інформаційну частину з численними рецензіями і бібліографією, створив широку мережу кореспондентів та дописувачів з різних місць.

Пошана до Мих. Грушевського все зростає. В 1897 році його обирають головою Наукового Товариства ім. Шевченка. На цій посаді він перебуває до 1913 року.

Разом з Іваном Франком Михайло Грушевський від 1898 року очолив місячник "Літературно-Науковий Вісник", містив у ньому кращі твори українських письменників і поетів, а також переклади з західньо-європейських літератур. Учений створив цілу сітку кореспондентів, давав широкі огляди українського життя, відзначався широтою поставленої проблематики і прагненням будувати українську соборну культуру як передумову державної соборності.

В 1898 році Михайло Грушевський розпочав велетенську працю над епохальним твором — "Історією України-Руси", яку він сам вважав

"завданням свого життя" і своєю девізою, накресленою на першому томі історії, — наукову та історичну правду. Завданням історичної науки вважав наш вчений не приховування та виправдання помилок минулого, але подання їх безсторонньо, так як вони були.

Всупереч московським історикам Мих. Грушевський ставив своїм завданням історично обґрунтувати самостійність українського народу та органічну безперервність його розвитку. Він поділив історію України на кілька періодів.

Перший — Київський період (від найдавніших часів до середини 14 ст.) позначений тим, що "зусиллями київських князів і дружини були з'єднані воєдино, в один політичний організм, хоч не на довгий час, всі українські племена, всі частини українського терену". Характеризуючи період перед створенням Київської княжої держави, Грушевський заперечує наявність у старі часи загальноруської мови і загальноруської народности та вважає, що з найдавніших часів слов'янської колонізації східня група слов'янства складалася з трьох основних народностей: української, великоросійської та білоруської, і доводить, що так званий Київський період російської історії є насправді періодом створення україн-

ської народності і своє продовження має не у Володимиро-Московському періоді, що зріс на своїх власних коріннях і є витвором великоросів, а в Галицько-Волинському, пізніше в Литовсько-Польському періоді. Назву Русь виводить наш вчений від назви річки Рось, що протікала на землях, що їх заселяли поляни.

У другому періоді (14-16 століття), коли Україна входила до складу Литви, а потім Польщі, відбувається "формування вищої привілейованої кляси і повне економічне та політичне поневолення нею народніх мас. Антагонізм маси і привілейованої меншости, загострений національною і релігійною різницею, підготовлює конфлікт, що проривається з кінцем 16 ст."

У третьому періоді української історії (17-18 ст.) "боротьба економічного і громадського характеру з'єднується з боротьбою релігійною та національною і завдяки цьому захоплює всі суспільні кляси; національна свідомість досягає небувалого напруження: наприкінці, однак, боротьбу нарід програв і під загальною реакцією затихають у кінці 18 століття її останні відгуки".

Четвертим періодом в історії України є 19-те століття, коли "нове українське відродження викликає до нового життя народні прагнення попередніх віків, усвідомивши їх в освітленні прогресивних ідей сучасного культурного руху". Грушевський висвітлює, як під впливом Заходу зростає нова українська інтелігенція, що сполучує ці ідеї з національними, політичними і суспільними традиціями бурхливих прагнень попередніх століть.

В основу своєї схеми історії України Грушевський поклав пов'язаність між собою окремих періодів історичного розвитку українського народу і довів безперервність його існування за всяких обставин, незалежно від того, чи мав він свою самостійність чи перебував під чужою владою. Грушевський рішуче відкинув загально-прийнятну російську історичну схему, що закріпилася від часів Карамзіна і твердила, що доба Київської княжої держави з її суспільно-політичним ладом, правом і культурою була попередницею Володимиро-Московського князівства 13-14 ст., як і те, що це князівство було спадкоємцем і наступником Київського князівства. Наш історик ствердив і науково довів, що після доби Київської княжої держави дальшим етапом історичного розвитку українського народу був Галицько-Волинський період 13 ст., а далі — Литовсько-Польський період 14-17 ст. З великою силою наголосив Михайло Грушевський, що Київську княжу державу, її культуру і законодавство створив один нарід — український, а Володимиро-Московську з її культурою і правом — інший нарід — московський, отже Москва не була ні наступницею, ні спадкоємцею Києва, а виросла на зовсім відмінному ґрунті. Наш вчений також зазначив, що форми суспільно-політичного устрою, культура і законодавство, вироблені в процесі історичного життя Києва і пересажені на московській землі ще не дають права розглядати добу Київської княжої держави як початковий період існування сучасного російського народу. Саме в

наслідок такого розгляду історичного процесу залишається без початку історія сформування московського народу. Історики-москалі не досліджують процесу розвитку і трансформації на московському ґрунті київських суспільно-політичних, культурних і правних форм, а просто беруть їх як початок свого державного і культурного життя. Так само у висліді прилучення Київської княжої доби до історії Росії, лишається без початку й історія українського народу, яку стали починати від 14-15 ст., немов щойно в той час виник цей нарід, як новий, а перед тим його не було або він не мав свого історичного життя.

У своїй праці М. Грушевський ставив над усе Україну та її національні інтереси. Симпатії до народу і зацікавлення до народніх рухів проймали його історію. Стримано ставлячись до великих індивідуальностей нашої історії, він з особливою увагою вивчав та висвітлював народнє життя, виходячи з засади, що саме народ є творцем своєї історії.

Для своєї історії автор використав величезний допоміжний матеріал, стародавні архівні джерела, дані археології та лінгвістики, заглиблювався в окремі нерозроблені питання, досліджував передісторію України та окремі періоди її історичного розвитку, з допоміжних студій створив багато окремих праць, які друкувались у "Записках" та інших виданнях Наукового Товариства.

Авторитет Михайло Грушевського все зростав і поступово він став керівником усього науково-культурного життя Галичини. Цікавили його також політичні справи. В 1899 році він був одним із організаторів галицько-української національно-демократичної партії. З ініціативи його, Івана Франка, та ще деяких громадських діячів 26-го грудня 1899 року на нараді з участю виділу Народньої Ради, Комітету львівських русинів та видатних представників українського громадянства було засновано цю партію та обрано її провід — Народній Комітет, головою якого став відомий західноукраїнський діяч Юліян Романенчук, а членами — Грушевський, Франко та інші.

У своїй першій відозві до народу 5 січня 1900 року Народній Комітет проголошував: "Нашим ідеалом повинна бути незалежна Русь-Україна, в якій-би всі частини нашої нації об'єдналися в одну новочасну культурну державу". В партії об'єдналися кращі сили українського національного руху, і вона швидко стала виразником інтересів переважаючої більшости українського громадянства в Галичині. Під її проводом розгорталась боротьба за поділ Галичину на українську і польську частини, за поділ крайової шкільної ради і намісництва, за права української мови в установах і школах, за український університет у Львові, за реформу виборів депутатів до віденського парламенту і галицького сейму. Боротьба за виборчу реформу, що увінчалась у 1907 році перемогою, уможливила обрання до віденського парламенту 32 послів з Галичини і Буковини. З таким поважним українським представництвом мусів числитись австрійський уряд, і це облегшило дальшу боротьбу українців за свої права. Ба-

гато причинився до цих успіхів і М. Грушевський, що стояв у проводі партії.

Але головна діяльність великого вченого була зосереджена на науковому полі. На його пропозицію Археографічна комісія прийняла в 1904 році плян організації систематичного збирання матеріалів до історії козащини від початків до занепаду козацького руху на тлі національного, політичного і суспільно-економічного розвитку цілої України. Грушевський і очолена ним Археографічна комісія від 1905 року широко розгорнула збирання таких матеріалів. Шукали даних не лише в місцевих архівах, а і в західноєвропейських. З тією метою науковець І. Дзиджора поїхав до Харкова, В. Гарасимчук — до Петербургу, В. Залізник — до Москви, М. Кордуба — до Відня, С. Томашівський — до Ватикану, І. Крип'якевич працював над матеріалами львівських і краківських архівів.

Старанням Грушевського Наукове Товариство у своїй історичній праці стало позбуватись вузьких льокальних тем. У "Записках" стали друкувати свої статті та розвідки відомі наддніпрянські історики М. Василенко, брат нашого вченого Ол. Грушевський, В. Липинський, В. Модзалевський, М. Слабченко. Своїми темами наукові праці торкались не лише Західної, але й Східної України.

Коли у висліді революції 1905 року перед східними українцями намітились деякі можливості національно-культурного розвитку, М. Грушевський хотів їх використати. Видання "Літературно-Наукового Вісника" в 1907 році було перенесено зі Львова до Києва. В 1908 році в Києві було засновано Українське Наукове Товариство, головою якого обрали Грушевського. Він організує там наукову працю на зразок наукових товариств і Академій Західної Європи та видає "Записки" Товариства.

У Петербурзі в 1904 році вийшов "Нарис історії українського народу", Грушевського, складений з лекцій, які він читав у 1903 році в російській вищій школі суспільних наук у Парижі. Це видання давало яскравий образ історичного розвитку українського народу і мало великий вплив на поширення українського національного руху. Згодом ця праця з'явилась під назвою "Ілюстрована історія України" в українській мові в Києві в 1912 році і російською мовою в Петербурзі в 1913 році та була також перекладена на німецьку, французьку, болгарську й інші мови.

Загальна пошана до Грушевського все збільшується. Він визначив основні напрямні української політики у своїх передових статтях у заснованому в 1906 році тижневикові "Український Вісник", zorganizував навколо себе групу відданих співробітників, став найвпливовішою особою за лаштунками українських фракцій в перших Державних Думах у Петербурзі, в 1914 році короткий час видає історичний кварталник "Україна".

Вибух світової війни в 1914 році застав Грушевського в Галичині, звідки він через Австрію переїздить до нейтральної тоді Італії, а восени 1914 року повертається до Києва, де стає свідком

Віктор ВАСИЛЕЦЬ

ЖУРАВЕЛЬ

Він стоїть мовчазний над криницею,
На вербову зіпершись ногу.
Пахне зруб молодою живицею,
І слідами пропахли дороги.
Він стоїть, простягнувши шию
У підпалене сонцем небо.
Журавель не злетить у вирій,
Знає, крила для цього треба.
А хоч би у криницю пірнути,
Та в воді утопити спеку.
Десять цеберковий брязкіт чути —
І радіє лелека,
Хоч і знову йому не напиться,
Спрага й далі томити буде.
Журавлине щастя — вклонитись
І набрати з криниці
Водиці
Людам.

страшного погрому всього українського національного життя і сам зазнає репресій. Його заарештовують у Києві, засилають до Симбірську, далі до Казані, і щойно в 1916 р. він дістає дозвіл оселитись у Москві.

На заслання М. Грушевський створює дві драми на історичні теми. В першій з них "Хмельницький у Переяславі" він висвітлює переговори гетьмана з послами короля Яна Казіміра, для чого використав щоденник Мясковського і свій багатий науковий досвід. Значення цієї драми полягає в яскравих історичних фактах і цінних спостереженнях історика.

Трагедія "Ярослав Осмомисл" насичена акцією і великим драматизмом. Сюжетом її послужив запис з Іпатіївського літопису від 1173 року про конфлікт між князем Ярославом і боярами на ґрунті його роману з Настунею, донькою боярина Чагрова. У своїй трагедії М. Грушевський талановито відтворив мову і побут початків 12 ст.

Після повалення самодержавства Михайло Грушевський повертається до Києва, де стає в проводі створеної 17 березня 1917 року Української Центральної Ради, що мала бути законодавчим і виконавчим органом національно-визвольного руху. За короткий час Мих. Грушевський зумів зосередити в своїх руках справу всього суспільно-громадського і культурного руху України.

У дні 19-21 квітня 1917 року в Києві відбувся Український Національний Конгрес з участю представників українського громадянства всіх верств та професій, війська і флоту, політичних, економічних і культурних організацій. Почесним головою Конгресу було обрано Михайла Грушевського.

"Згідно з історичними традиціями і сучасними вимогами українського народу з'їзд визнає, що тільки національно-територіальна автономія Ук-

раїни може забезпечити інтереси нашого народу і всіх інших народів, що заселяють українську землю" — декларувала перша стаття конгресових резолюцій.

"Український Національний Конгрес, визнаючи права всіх народів до вирішування своєї долі, вважає що: границі поміж державами повинні усталитися згідно з бажанням пограничного населення та що для забезпечення того є конче допустити на мирову конференцію, крім представників воюючих держав, також представників тих народів, на яких територіях ведеться війна, а втім і України — було зазначено у 5-ій, кінцевій статті резолюцій.

Конгрес обрав постійну Центральну Раду з 150 делегатів губерній, міст, кооперативних центрів, політичних партій і національних меншостей. Головою Центральної Ради та її Виконавчого Комітету одногосно обрано М. Грушевського.

За його вказівками делегація Центральної Ради 26 травня 1917 року склала декларацію Петроградському Тимчасовому Урядові, вказуючи, що український рух перестав бути справою групи інтелігентів, але спирається на змагання широких народніх мас, та поставила Тимчасовому Урядові низку вимог і побажань, базованих на основі автономії та федерації.

Під проводом М. Грушевського Центральна Рада 27 червня 1917 року проголосила свій Перший Універсал до народу, в якому декларувала покищо автономію України: "Хай Україна буде вільна!... не відокремлюючись від решти Росії, не зриваючи зв'язків з російською державою, хай український нарід має на своїй землі право розпоряджатись своїм життям. Хай порядок і лад на Україні впроваджує український сейм, вибраний на основі загального, рівного, безпосереднього і тайного голосування. Всі закони, що мають запровадити в нас лад, матиме право настановляти тільки наш український сейм".

Документи величезної історичної ваги, співтворцем яких був М. Грушевський, поклали міцну основу для проголошення державної самостійності України. Четвертий Універсал, розвиваючи думку трьох попередніх Універсалів і роблячи висновки в становищі України, проголошував 22 січня 1918 року її повну незалежність: "Український народе! Твоєю силою, волею, славою утворилася на українській землі свободна Українська Народня Республіка. Здійснилася давня мрія твоїх батьків, борців за волю і право робучого люду". Далі Центральна Рада сповіщала всіх громадян України: "Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною, не від кого не залежно вільною суверенною Державою Українського народу".

Текст Універсалу Михайло Грушевський проголосив на засіданні Центральної Ради і він був схвалений.

У висліді московського наступу і тимчасового здобуття Києва, коли був спалений будинок, в якому жив М. Грушевський, йому довелося переїхати до Житомира разом з Центральною Радою. Там під проводом М. Грушевського Цен-

тральна Рада невпинно працювала, щоб покласти твердий фундамент української державності і скріпити її зв'язками зі старою традицією. У цьому напрямі був схвалений закон про визнання тризуба Володимира Великого державним гербом України і про стару монетну систему. Встановлено державний гімн "Ще не вмерла України". Затверджено велику і малу державні печатки. Всі ці важливі рішення були прийняті під головуванням М. Грушевського.

По підписанні мирного договору з центральними державами у Берестю та одержанні від них військової допомоги з початком березня М. Грушевський і Центральна Рада повернулись до Києва.

Всі старання М. Грушевського були спрямовані тепер на відбудову потерпілої від війни України, покращення праці її адміністративного апарату, піднесення сільського господарства, налагодження зруйнованого війною транспорту, встановлення торговельних зв'язків з центральними і невртральними державами, демобілізацію воєнного промислу і пристосування його для потреб мирної продукції. Був ратифікований договір з центральними державами. Усталено речення скликання Установчих Зборів на 12 липня 1918 року. М. Грушевський склав проєкт нового адміністративного поділу України з урахуванням її давніх осередків та старовинного розмежування.

На урочистому святкуванні першої річниці Центральної Ради 20 березня 1918 року з промовою виступив М. Грушевський, підкреслюючи піднесену атмосферу народнього задоволення з сумлінного виконання Центральною Радою обов'язків перед батьківщиною.

Наприкінці квітня 1918 року Центральна Рада обрала М. Грушевського президентом України. Залоги військових кораблів Чорноморської Флотії проголосили свою вірність Центральній Раді і піднесли 29 квітня українські прапори.

Після гетьманського перевороту М. Грушевський переходить на нелегальне становище і в 1919 році виїздить до Відня. Там наш вчений розгортає знову свою наукову працю, засновує у Відні Український Соціологічний Інститут, видає курс генетичної соціології "Початки громадянства" (1921), пише глибокопродуману передмову до празького видання творів Олесея.

В 1923 році М. Грушевський починає велику працю над історією української літератури, якої встиг написати п'ять томів, що стали основним джерелом в ділянці вивчення старої української літератури. Перший том відведений усній поезії, другий і третій — стародавній писемній літературі 12-13 ст., четвертий — присвячений усній

**ОДУМ — ЦЕ ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ВИХОВУЄ
УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ НА ДЕМОКРАТИЧНИХ
ЗАСАДАХ !**

творчості пізньої княжої доби і переходових 13-17 століть, п'ятий (у двох частинах) розглядає культурні та літературні течії на Україні в 15-16 ст., і добу першого відродження 1580-1610 років.

В основу своєї праці М. Грушевський поклав твердження, що дослідження стародавньо-руської літератури вимагає спеціального українського підходу. Наш вчений виступив рішуче проти загальноросійського погляду, яким керувались попередні дослідники стародавньо-руської спадщини, що вважали ніби стародавньо-руська література послужила корінням не лише для української, але і для російської літератури. М. Грушевський піддав ґрунтовному переглядові питання про стародавньо-руську спадщину, встановив спадковість української літератури від стародавньо-руської і заперечив цю спадковість у російській літературі, спираючись на праці своїх численних попередників та особливо на багатий малодосліджений матеріал.

Згідно зі своєю історичною схемою він зраховував до української літератури всі літературні пам'ятники стародавньої Русі, як 11-12 ст., так і 13 ст., серед них "Моління Данила Заточника". Наш науковець також довів приналежність до української літератури творів "жидівствующих", пам'ятників літературної діяльності Франца Скорини, литовських літописів, повістей про Бову та Тристана, що до них має претензії білоруська література.

У четвертому томі центральне місце займає питання про походження билінного епосу, як епосу українського народу. М. Грушевський довів, що значна частина билінного епосу в його первісній формі зародилась та розвинулась на Україні протягом княжої і переходної діб.

Велику цінність мають також досліді Грушевського над літописом. Він наочно показав, які сторони в старому літописанні повинні особливо цікавити історика літератури і як багато насичені літописи поетичними елементами.

Сподіваючись, що перебування на рідних землях дасть йому більше можливостей для розгортання наукової праці і для дослідження джерел, неприступних для нього на еміграції, М. Грушевський у 1924 році повертається в Україну.

На рідних землях невтомний науковець розгортає знову кипучу діяльність. Він відновлює працю Історичної секції Українського Наукового Товариства, прилученої до Всеукраїнської Академії Наук і стає головою цієї секції, займає також катедру української історії при Академії Наук. У рамках Історичної секції М. Грушевський створює комісії історичної пісенності, стародавньої історії України, новітньої історії України, археографічну, історично-географічну, яку очолив брат вченого, проф. Ол. Грушевський.

Пів керівництвом М. Грушевського Історична секція Всеукраїнської Академії Наук видає свої записки, "Науковий збірник Історичної секції", якого від 1925 року вийшло шість томів, "Історично-географічний збірник", що його від 1926 року вийшло три томи, збірник "За сто літ", якого від 1927 року вийшло шість томів з матері-

Марія БАРАНДІЙ

СЕРПНЕВЕ

Неба розкрилися двері скляні,
Ранок полою втерся,
Капнуло яблуко в душу мені,
У гранчасту посудину серця,
В нашім городі — цілий десант,
Морква на парашутах.
Соняшник, як у медалях сержант,
В зелені чоботи взутий.

М'ята дрімуча — не перейти,
Теплість. Роздзвіння. Зліва і справа
У сорочках зупинились хати
Коло цебра джерельного ставу.
Тіло зануриш, як глек рожевий,
Вимієш спину — яблучний скрип,
Добре зірвати день серпневий
На березі в соснах, наче гриб.

ялами та дослідями громадського і літературного життя України переважно 19 ст.

Комісія порайонового дослідження історії України видала праці: "Київ та його околиця в історії і пам'ятках", "Чернігів і Північне Лівобережжя". Археографічна комісія видала "Український Архів" і "Український Археографічний збірник".

Редагований під проводом М. Грушевського історичний журнал "Україна" продовжував світлі традиції свого попередника, журналу "Україна" з 1914 року і був органом Українського Наукового Товариства. В 1924-1930 роках навколо журналу згуртувались майже всі українські історики: брат вченого Ол. Грушевський, В. Данилевич, Й. Гермайзе, Л. Добровольський, П. Клименко, В. Щербина. У журналі містилось безліч історіографічних статей з оцінками праці попередніх видатних дослідників історії України Михайла Максимовича, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша, О. Лазаревського, Михайла Драгоманова, Володимира Антоновича.

Михайло Грушевський був теж директором науково-дослідної катедри історії України і притягнув до неї поважних українських вчених. Видавались "Студії з історії України", яких від 1926 року вийшло три томи.

Поруч з усією цією велетенською працею наш вчений безперервно писав на історичні теми. Була видана його праця про добу Богдана Хмельницького і про Івана Виговського. Він продовжував теж працювати над розпочатою на еміграції історією української літератури. В 1927 році вийшов її п'ятий том, що висвітлював наше письменство до початків 17 ст.

У 1929 році почався погром української культури. Цілий ряд комісій Академії Наук, що їх створив М. Грушевський, були ліквідовані, а його самого усунуто від активної праці на полі

історичної науки. Даремно просив наш вчений лишити йому тих науковців, що провадили досліді під його керівництвом, щоб не загинули результати їх праці та зазначав, що ціла акція проти нього є лише руйнуванням старого, але не будівництвом нового. Всі його заходи були без-успішні.

В тому самому 1929 році Михайло Грушевський був обраний дійсним членом Російської Академії Наук, яка була вже зреформована і перетворена на Всесоюзну Академію Наук, що одночасно була й Російською Академією. Цим фактично стверджувалось, що і в ділянці науки провідною нацією є росіяни, які мають очолювати і свою локальну науку і науку цілого багатонаціонального Советського Союзу, а Всеукраїнська Академія Наук під зміненою назвою Академії Наук УРСР виглядала тепер як провіційна інституція. Михайло Грушевський вказував, що доцільним було б рівнобіжне існування Всесоюзної Академії Наук і окремої Академії Наук Росії та радив створити в рамках Всесоюзної Академії Наук три інститути: російської, української і білоруської історії. Однак старання Грушевського були марні. В 1930 році Історична секція, якою він керував, була зліквідована і журнал "Україна" перестав виходити.

Розпочата акція проти М. Грушевського все зростала. Навесні 1931 року в Києві були організовані прилюдні дискусії, спрямовані проти історичних праць великого вченого. Співробітники та учні Грушевського замовкли, частина їх визнала свої "помилки", інші були заарештовані і заслані.

Під урядовим тиском М. Грушевський змушений був залишити Україну і переїхати до Москви, де він тяжко захворів і перебував під опікою своєї доньки Катерини.

24 листопада 1934 року Михайло Грушевський помер на чужині. Його тіло було перевезено до Києва, де й відбувся похорон.

Наукова спадщина великого вченого, якою стверджено самостійний історичний розвиток українського народу і його право на вільне незалежне існування має величезне значення, вона поклала міцний підмурівок під велику будову української державности. Український нарід на рідних землях, де праці Грушевського окупантом вилучені і засуджені, і у вільному світі глибоко шанує великого українського вченого, високообдаровану людину видатних здібностей та вийнятової пам'яті, у праці вимогливу до себе й до інших, майстра архівного і джерельного досліді, популяризатора, організатора і дослідника української історії, соціолога, історика літератури, талановитого знавця всесвітньої історії, голову Центральної Ради і першого президента України, академіка Михайла Грушевського.

Віталій НЕМЧЕНКО

С Л О В А

Часто бачу: жбурляють слова,
І красиві й високі.
Та від них не росте і трава,
Бо нема в них цілющого соку,
Як нема в манекені душі,
Повних зерен — в полові.
Не пиши тоді краще віршів,
Як не знайдеш правдивого слова.

Я слова у запасі ношу
І в дорогу беру з собою.
Я слова бережу,
Бережу,
Як патрони солдат
Для останнього бою.

ОПОВІСТКА КОДУС-у

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) повідомляє, що **прохання про допомогу** в 1966-1967 шкільному році слід надсилати через представництва або, в країнах, де представництва немає, безпосередньо до Головної Управи в Сарселі — **не пізніше 1 листопада 1966 р.**

Кандидатами на щомісячну чи одноразову допомогу можуть бути українські студенти високих і найвищих клас середніх шкіл. Першенство даватиметься студіюючим україністику.

До прохання належить долучити: 1. Короткий власноручно написаний життєпис із зазначенням ходу дотеперішніх студій та дисциплін, які кандидат хоче студіювати і де саме, 2. Свідцтво зрілості або завірений відпис або свідоцтво про попередні студії, 3. Посвідку про запис на школу, посвідки про складені іспити чи кількості або посвідку про одержання докторської праці з поданням теми й приблизного часу її тривання, 4. Опінії і рекомендації відповідних шкіл, професорів і студентських станових або громадських організацій, 5. Посвідку про неможливість кандидата від українських установ або місцевого душпастиря і заяву про матеріальне становище та розміри і джерела іншої допомоги, 6. Анкетний листок, який висилається всім бажаючим та 7. Зобов'язання повернути подану допомогу після закінчення студій.

Адреси: KoDUS — 27, rue des Bauves, 95 - Sarcelles, France; Munchen 2, Dachauerstr., 9/11, Allemagne Fed.; Wien IX, Reznicekgasse 2/11, Austria; Selfreliance H. Q., 98 second Ave., New York, N. Y., 10003, USA; North Winnipeg Credit Union Society, 544 Selkirk Ave., Winnipeg 4 Man., Canada; 42 East St., Brompton, South Australia.

За Головну Управу Комісії Допомоги Українському Студентству:

Теодосій Волошин
секретар

Проф. д-р Олександр Кувльницький
голова

**БАТЬКИ, ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ
ДО "РІДНОЇ ШКОЛИ"?**

ЯКЩО НІ, ВПИШІТЬ ЇХ НЕГАЙНО!

Степан ВАСИЛЬЧЕНКО

РОМАН

Романові вже минуло сім років, хоч і дрібний він на зріст. На голові у нього кучерявиться коротке русаве волосся. Руки — малі, цупкі. Очі сірі, жваві.

Поважною ходи Роман не знає: поклич його — підбіжить з підскоком, пошли куди — подається так, що тільки пісок закурить. Коли сідає відпочити, то вже певне як не на паркані, то на гілляці. На одному місці стояти довго може тільки догори ногами.

Роман — хлопець сміливий, бідовий. Хоч не обходиться без того, щоб коли не попало йому од батька, та все ж світ йому веселий. Та як же й не веселий, коли є поблизу панський сад — темний, великий, як гай! Скільки тих доріжок, стежок, лавочок! Скільки дерев, квіток, кущів! А пташок, гнізд!... Хіба ж це не розкоші! Коли ж виспіє садовина, то Роман і не вилазить звідтіля од ранку до ночі. Кожного дня тоді виходить ловити Романа з довгою лозиною стара панна-злущка, проте йому нема чого її боятися: між густим гіллям на верху дерева не дістане його ні сама панна, ані її лозина.

Вона собі під деревом лютує та штурхає лозиною між віти, а Роман поволі гризе грушу і качаном влучає панну. Коли ж надокучить Романові ця робота, він несподівано з вереском скакає з найвищої гілляки на перелякану панну, прямо їй на плечі, з плечей — додолу, долі разів скільки перевертеться, далі схопиться і так полетить, що тільки трава зашумить під ногами.

Приїється садовина, заманеться цукру чи булки є на світі ще крамарка Мелашка. Добре зорить за ним стара Мелашка і перш ніж піти кудись з дому, вона загляне і на піч, і під ліжко, і в шафу, і як тільки добре звіриться, що там не притаївся Роман, тоді замикає хату. Роман все ж таки улучить час, коли вона заворониться, і вскочить у хату. А там можна потягти за маятник од годинника, одкрутити гранта в самоварі, булки шматок одпаювати. Застукає Мелашка, то хіба трудно Романові втекти од неї.

Ну, а як уже трапиться й таке, що вона впіймає його, то тільки й того, що уші намне — шапки не здійме: коли йде на таке діло, Роман ховає шапку.

Коли ж ніяк, бувало, не можна улізти в хату, все ж Роман придумає що-небудь, щоб таки добути, чого йому треба. Можна, приміром, саму Мелашку заперти в хаті, забивши надвірні двері черепком або камінцем (мотузком зав'язати теж добре). Потім у вікно вимагати викупу: бубликів, цукру — чого забажається.

Скрутно тільки доводиться зимою Романові. Більш над усе йому шкодить, що чобіт немає у його. Правда, часом можна буває потягти з комина дідові рукавиці і взути їх на ноги замість чобіт, потім піти ковзатися на лід, коли ж після того доводилося Романові мати діло з дідовою попругою, а що таке дідова попруга — всякий, мабуть, знає.

Ото вже тільки як прийде весна — Роман візьме своє.

Роман зіп'явся на одчине вікно й заглядає до класи, де вчителька вчить дітей. Роман — цікавий: він хоче знати, що там діється в класі. Бережеться тільки того, щоб не підійшла близько вчителька. Хоч вона й закликає Романа до класи, хоч і каже, що там лихого не буде йому, — та Роман не має себе за дурня: він добре знає, що надворі він вільний бурлака, а піде до класи, все одно, як у неволі: вчителька може там уші нам'яти йому і набити спину. Хто її знає, що вона думає. І коли вчителька підходила до Романа ближче й манила рукою до себе — він зразу зіскакував з вікна, одбігав геть-геть і, усміхаючись, казав:

— Ха! Які ловкі!...

Перші рази, як тільки Роман вилізе на вікно, школярі в класі здіймуть регіт, а потім звикли. Звик і Роман до свого місця на вікні. Часом воно зачине, тоді Роман тихенько спіднизу нігтями відчиняв його й непомітно вибирався — таки на своє місце.

Роман пильно дослухається, про що мова в класі. Він уже сам знає кілька літер...

Буває, школяр помилиться й не так називає літеру, тоді Роман голосно взиває його дурнем й навчає, як треба казати.

Проте Роман ніколи не забував, що він не школяр, а вільний козак, і пильно стерігся, щоб не підкралася часом учителька та не впіймала його. Коли б Роман був у школярах, тоді інша справа.

Діждавшись осені, Роман сказав батькові, що піде до школи вчитися, сам пішов до вчительки й записався.

У школу увійшов уже як своя людина: з учителькою поведився по-дружньому, а в класі на лекціях сидів, як у своїй хаті.

Ось він пише тепер палички та кружалоки. Сидіти йому на парті незручно, і він пише, стоячи на одній нозі. Цупкі пальці міцно держать перо, сам він щиро пильнує роботи. Носом сопє так, що чути на другому кінці класи. Сорочка йому висунулась і штаненята тільки що держаться. Пише Роман з великою охотою. Іноді на хвилину одірветься од роботи, скоренько огляне очима класу, штовхне сусіда, що розіклався з ліктями, підтягне штани, шморгне носом і знову до роботи.

Одхилив голову набік, глянув на своє писання і записався. Через плече зазирнув до свого сусіди й зареготався на всю класу.

— Тітко, чи як вас!... — гукає він до вчительки, — а гляньте сюди: Гарасим ось якогось кілля понаписував: чи не думає він лісу городити?

Школярі зняли регіт. Вчителька кривиться.

Підійшла до нього, наказала сидіти тихо, не роздивлятися на всі боки та глядіти свого діла.

"Що я там такого сказав, — подумав Роман, — що немов сердиться оця... баришня?"

Надокучило йому писати палички та кружальочки; він перекинув сторінку і став малювати коня. Кінь вийшов поганий: кривий, зате хвіст і грива такі, як і хотілося Романові. Він надув щоки і став пихкати, пригадуючи собі, як кінь басує. Потім мерщій кинув перо. Схопився з свого місця і побіг із кляси.

— Ти куди? — припинила його вчителька. Роман сказав. Усі школярі зареготались.

Роман стоїть навколішки коло порога й сміється.

— Ну, а як же я буду тут писати? — питає він учительку.

Вчителька сказала, що тепер він не буде писати.

Роман трохи постояв, вийняв з кишені ножика і став стругати якусь паличку.

Вчителька вгляділа й одібрала в нього і ножика й паличку.

"Кумедія та й годі", — думає Роман.

Здвигнув плечима й задумався. Нудьга взяла його. Він став заглядати через голови школярів у вікно.

— Петре! — крикнув він зразу, — он уже поїхали ваші батько з торгу і телицю повели!

У клясі стали знову сміятися. Вчителька розсердилась, почервоніла. Суворо наказала не пустувати в клясі, погрожуючи вигнати з школи. — Балван!

Романові робиться ніяково. Він моргає очима і дивиться на школярів. Усі сидять тихо, навіть боязно...

"Е, тут щось не так", — думає Роман.

Роман, ідучи до школи, ковзався на льоду й увалився. В клясі він скинув мокрі штани і повісив на гарячій грубі сушитися. Сам остався в одній довгій сорочці.

До кляси ввійшла вчителька. Вона, може б, і не помітила, що Роман сидів у самій сорочці, та старші школярі зняли регіт.

Спитала — чого.

Регочуться і показують пальцем на Романа.

— Где твоя одежа? — крикнула вона.

Роман показав рукою на грубку, де висіли мокрі штани, і почав казати:

— Я йшов через лід та ненароком увалився...

— Оденься сейчас же! — перебила вчителька. Обожди, я розкажу твому батьке — он тебе випорет хорошененько, тогда не будеш уваливатися. Разве можно сидеть в классе раздетым! Ступай к сторожу обсушись.

Роман вийшов наперед кляси, стяг з грубки вогні штани і, плутаючись у довгій сорочці, аж закурів з кляси.

Вчителька не збрехала: якось побачила вона Романового батька і сказала йому, що Роман у клясі дуже пустує. Розказала й про те, як Роман увалився. Романові дома довелося покуштувати березової каші. Він помалу став розуміти, що школа — не своя хата, а вчителька не тітка.

Невесело стало Романові в школі...

Роман складає слова за вчителькою. Вчителька сердита, червона, стукає паличкою об парту перед самим носом у Романа й пискливо кричить:

— Ну, говори за мною: — Пе-ре-пе-ля-та.

— Пе-ре-пе-ля-та, — тягне за нею Роман по складах.

— Ну, скажи сразу, что вышло?

Роман чмихнув носом і тихим голосом промовив: "Перепелинята".

— Не перепелинята, дубина ты, а перепелята, слышишь — перепелята! — викрикує над самим вухом учителька. — Ну, говори еще раз.

Роман сам чує, що він не так, як учителька, вимовляє, та, на велике його диво, помічає, що язик йому немов отетерів і не слухається його.

— Пе-ре-пе... — націляється помалу Роман казати, заплющує очі й разом випалює — линия-та.

Вчителька важко дихає, хлопці регочуться.

Довго билася вона на цьому слові з Романом, поки вкрай вимучила себе й хлопця. Роман по складах проказував вірно — зразу ж усе слово казав так, як звук він давно його казати вдома. Вчителька махнула рукою на Романа й одійшла. Роман сів змучений і засоромлений.

Між школярами скоро пішла новина: Роман не вчитає. Роман сам дивується, що він, будучи таким бідовим хлопцем, не вчитає букваря. Школярі на перемінах не давали Романові спокою.

— Романо, — в'язли вони до нього, — ану скажи: м'ясо... Романо, що таке: кафтан? Романо, що робить учитель у клясі з дітьми?...

Роман засоромлюється і мовчить: слово "м'ясо" він вимовляє — "мнясо", "кафтан прожег" — по його вийшло: собака десь дірку прогризла, а слова "учитель в классе беседует с детьми" він пояснив так: учитель в клясі збісився з дітьми.

Почалося щось чудне діятися з Романом: дома й на вулиці — Роман як Роман, а в клясі Романа всі за дурня мають. Догадується він, що є тут якась кривда, а яка саме — не зрозуміє, тільки на вчительку серце має.

Потім усе це обридло йому до краю. Він став лінуватися, пропускати лекції і одного разу прямо сказав дома, що більше не хоче ходити до школи. Його набили і вигнали. Роман все ж таки до школи не пішов. До обіду він протинявся десь по бур'янах, а як стали школярі йти з учення по домівках, пішов і він додому. Скільки разів йому так щастило одурити батьків, потім діло виявилось. Батько ізсинив Романові попругою спину. Не помагалось. Роман уперто сказав: нехай його хоч уб'ють, а в школу він не піде.

— Знаєш що, старий! — звернулася якась до Романового батька мати, — чи йому хліб їсти з тої грамоти? Хай краще йде до хазяїна та привчається до діла.

Романові — як світ свінув.

Одного ранку, після довгої одлужки, Роман прийшов до кляси. Коли увійшла вчителька, Роман не сидів на парті, а нероздягнений стояв коло порога з книжкою під пахвою. Він мав уже себе зовсім одрізаним од школи і дивився на ослони, на казенні стіни, як на щось далеке йому, чуже. Увійшла вчителька. Роман підійшов до неї і оддав їй шкільну книжку.

— Я більше не буду ходити до школи! — ска-

Василь ПОНОМАРЕНКО

ШІСНАДЦЯТИЙ ПЛЕНАРНИЙ З'ІЗД ОДУМ-у В США

В суботу і неділю 3-4-го вересня 1966 року в недавно придбаній власній мальовничій оселі "Київ" (місто Акорд, США) організація ОДУМ-у відбула свій черговий 16-тий пленарний з'їзд, в якому взяло участь понад 35 умандатованих від філій делегатів та майже така сама кількість гостей, які прибули з різних близьких і віддалених міст США. З'їзд відкрив голова ГУ ОДУМ в США Антон Філімончук, запропонувавши вибрати президію з'їзду. З'їздом керувала президія в такому складі: Віктор Корсунь — голова, Микола Кривоніс — заступник голови, Іван Ємець і Петро Гурський — секретарі. З'їзд розпочав свою працю молитвою, яку прочитав отець Іван Савчук. Затвердивши порядок нарад та вибравши комісію постанов з'їзду (Євген Федоренко, Зоя Граур і Ярослава Француженко), з'їзд заслухав усні і письмові привітання від окремих українських організацій та поодиноких осіб. З великою увагою учасники з'їзду заслухали доповідь члена ОДУМ-у д-ра Юрія Криволапа на тему: "Сучасні проблеми молоді". В своїй короткій, але змістовній доповіді, доповідач зокрема підкреслив вивчення спеціальною комісією потреб підростаючого покоління та створення нових кадрів виховників. Після доповіді перед з'їздом звітували керівні органи ОДУМ-у, а саме члени ЦК ОДУМ і зокрема голова його Микола Француженко, члени Головної Управи ОДУМ-у і голова її Антон Філімончук та поодинокі референти й голови філій ОДУМ-у, які прибули на цей з'їзд. Найкращими звітами, під кожним оглядом, були звіти філій Філядельфії, Клівленду і Чикаго. За Головну Виховну Раду і ТОП звітував Іван Павленко, а за оселю ОДУМ-у — Петро Гурський. Після запитань розпочалася жвава дискусія над доповіддю і звітами, в якій виступали: Іван Посипайло, Микола Кривоніс, Петро Сенько, Віктор Корсунь, Микола Француженко, Іван Павленко, Василь Пономаренко, Євген Федоренко, Олексій Шевченко, Іван Гринько, Іван Турко, Валентин Поливко, Володимир Жибурт, Олексій Пошиваник, Ліда Головаш, Петро Гурський, Зоя Граур,

Марія Євсєвська, Іван Гладун й інші. Дискутантми обговорено освітньо-виховну і організаційну ділянку ОДУМ-у, матеріальну базу ОДУМ-у, видавничу діяльність: видрукування матеріалів для виховників і Юного ОДУМ-у, Альманах, "Молода Україна" і журнал молоді, який видає філія ОДУМ-у м. Рочестер, потребу посилити співпрацю з церквами і з українськими організаціями, інтелектуальними силами, заактивізувати до співпраці з ОДУМ-ом старше громадянство і батьків, покликати до активної праці при філіях сеньйорат і виховників, дбати не лише про кількісний, але й про якісний ріст членства, щоб молодь ОДУМ-у стежила за подіями в Україні і відповідно студіювала їх. Обговорено становище Державного Центру УНР в екзилі та моральну й матеріальну підтримку його. Говорено також про УККА і участь нашого представника в ній та скликання Світового Конгресу Вільних Українців і наше ставлення до нього. Після обговорення звітів найактивнішою філією ОДУМ-у визнано філію у Філядельфії, друге місце здобула філія Чикаго. Найактивнішою одумівкою вибрано панну Зою Граур, а найактивнішим одумівцем — Віктора Корсуна.

Із 15-ти філій ОДУМ-у в США, 5-ть філій поставилися байдуже до з'їзду: не подали жодних звітів і не вислали своїх делегатів на з'їзд. До таких філій належать: Бріджпорт, Гартфорд, Сомерсет і Ютика, які знаходяться не так далеко від оселі ОДУМ-у. Так само і Головна Управа замало попрацювала в підготовці переведення вищезгаданого з'їзду і запрошення на з'їзд розіслали уже в останніх днях, а Клівленд, наприклад, одержав запрошення після з'їзду. Не дивлячись на далеку віддаль до місця з'їзду прибули делегати із Портленд (Олена і Марія Лукаш) із Чикаго (Іван Іващенко, Олексій Пошиваник), із Клівленду (Василь Пономаренко). В загальному з'їзд відбувся у гарній і діловій атмосфері, за це треба подякувати президії з'їзду та управі оселі ОДУМ-у на чолі з Іваном Гладуном. В суботу вечором після спільної вечери відбулася забава в одній із залей м. Кергстону, яка пройшла із великим успіхом, тут молодь і старші весело забавлялися до пізньої ночі під звуки оркестри Ого. В неділю ранком відправлено Службу Божу, яку довершив отець Іван Савчук, а прикрашував Службу Божу своїм милим співом збірний мішаний одумівський хор під керівництвом Петра Гурського. Заливний і безупинний дощ перешкодив виконанню мистецьких і спортових точок. В понеділок в післяобідній порі молодь і старші, прощаючись і тиснувши руки один одному, роз'їжджалися додому, залишаючи мальовничу одумівську оселю на незабутню згадку. З'їзд закінчено винесенням цілого ряду постанов, резолюцій і побажань та співом одумівського гімну "Ми об'їхали землю навколо".

зав він. Вчителька почала було розпитувати, що він буде робити вдома.

— До хазяїна піду, — коротко промовив Роман і пішов до дверей. Вчителька ще щось питала. Роман її не слухав і був уже за дверима.

В коридорі він спинився й подумав. Потім вернувся, прочинив до кляси двері, просунув туди голову, не здіймаючи шапки, і тоненьким голосом, передражняючи вчительку, пропищав:

— Какой ті болван!... Ні скажеш — піріпілінята... Га, щоб вони були видохли тобі! — додав він баском, як чабан. Потім, під регіт усіх школярів, стукнув дверима і, скільки духу, подався од школи.

ПОСТАНОВИ, РЕЗОЛЮЦІЇ І ПОБАЖАННЯ 16-го ПЛЕНАРНОГО З'ІЗДУ ОДУМ-у В США

1. Головна Управа ОДУМ-у і окремі референти мають виготовити план праці.
2. Посилити збірку на оселю ОДУМ-у та збільшити число пайщиків і приятелів оселі.
3. Пожвавити співпрацю ТОП-у і ОДУМ-у
4. Плекати дух співдружби.
5. Відвідини філій Головною Управою.
6. Повідомлення на з'їзди ГУ ОДУМ-у має висилати філіям за місяць наперед.
7. Рекомендуємо на оселі мати культурно-освітнього референта.
8. Виховна Рада має виготовити проект зацікавлення Юним ОДУМ-ом і ОДУМ-ом і дати його на розгляд 17-му з'їздові, який рішенням цього з'їзду буде в оселі.
9. Стежити за подіями в Україні і відповідно студіювати їх.

10. Закликаємо членство ОДУМ-у продовжувати навчання у високих американських школах і в школах українознавства.

11. Пропонуємо відбути 17-ий з'їзд ОДУМ-у на оселі ОДУМ-у в дні Свята Праці.

12. 16-ий з'їзд підтримує політику американського уряду у В'єтнамі.

13. Влаштовувати іспити, приймаючи в дійсні члени ОДУМ-у.

14. Щоб ОДУМ брав участь в українських громадсько-політичних організаціях і в підтримці Державного Центру УНР в екзилі.

15. Рекомендації філії Філадельфії щодо оселі передати на розгляд Дирекції оселі.

16. З'їзд дякує всім за їхні усні і письмові привітання.

Ф. ФЕДОРЕНКО

ПАМ'ЯТИ ВЕЛИКОГО СИНА УКРАЇНИ

За ініціативою Товариства Прихильників УНР, Республіки та організацій, що стоять на засадах Державного Центру, 18-го вересня ц. р., громада м. Рочестеру, об'єднана в парафії св. Покрови, відзначала третю річницю з дня смерті письменника й громадського діяча І. П. Багряного. В присутності численних парафіян, з участю всієї одумівської молоді в їхніх одностроях, на чолі з головою філії М. Кривоносом та представників інших організацій, при схилених прапорах — державному й належних організаціям, було відслужено о. настоятелем протоієреєм М. Чернявським урочисту панахиду за Покійного з попереднім дуже змістовним словом про його діяльність і заслуги перед українським народом.

В загальному настрої відчувався той сум, з яким згадують живі померлу близьку людину. Бо ж покійний І. П. Багрянний був саме такою близькою людиною для всіх, незалежно від їх соціального стану й політичних переконань. Відійшли набік дрібні суперечки про те, правий, чи не правий був Багрянний у своїх поглядах. Перед мас-статом смерті затерлися різні "незгоди", і світлий образ борця за визволення України постав перед очима присутніх, як дороговказ для дальшої боротьби, як приклад, що його треба наслідувати. Адже, починаючи з юних років, Багрянний зазнав нелюдських переслідувань з боку антинародного комуністичного режиму. Тюрми, етапи, заслання, нарешті камера смертників — ось чим позначилася життєва дорога Покійного. І все це за те, що він любив свою батьківщину,

бажав їй добра, вболівав за безправне, рабське становище, в якому опинився за советської влади багатостраждальний український народ. Але жодні тортури не зламали духа Багряного і його віру в людину. Йому чудом пощастило лишитися живим, і він прирік себе на служіння своєму народові, безкомпромісово став на позицію воїна, що не визнає підкорення й капітуляції навіть перед незрівняно сильнішим ворогом.

Першим ляпасом советському режимові була брошура І. П. Багряного "Чому я не можу вертатись на батьківщину". Цю брошуру було видано й розповсюджено якраз у розпал репатріаційної кампанії, коли советські пропагандисти вилазили зі шкіри, щоб намовити наших людей до повороту, обіцяли їм повне прощення й райське життя... Брошура Багряного врятувала не одну тисячу нестійких людей, примусила їх замислитись над дальшою перспективою і врешті відмовитись від думки про поворот. А сотні непримирених бойових статей Багряного, а його правдомовні книжки, такі, як "Сад Гетсиманський", "Буйний вітер", "Тигролови", "Людина біжить над прірвою" й інші, хіба вони не зробили величезну справу освідчення своїх і чужих читачів із тою безоднею зла, що його випродукувала комуністична партія?

І. П. Багрянному належить низький поклін від усіх українців і не даремно його згадують і не забувають. Бо ж такі люди, справді, заслужили на вічну пам'ять.

Музафар АЛІМБАЄВ

РУБАІ

Поезія — душа, талант — співавтор.
Чистосердечність — головний редактор.
Але якщо не в злагоді вони,
яким здається нам бездарний автор.

**

Кохаючи, не вигадав твій образ я,
дивлюсь на тебе і жалкую я:
чому не дзеркало твоя душа прекрасна,
в якому б лиш себе одного бачив я.

**

Себе ти за убогість не гнівиш,
думками ж ти за хмарами летиш.
Та згодом дорого за це заплатиш, —
не забувай, що на землі стоїш.

**

О земле, буду колосом квітчати,
не пустослів'ям ниви засівати.
Ти потерпи, моя пора настане,
і я тебе на груди зможу взяти.

Переклав з казахської мови
Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

Оля та Ігор Дрозд

ПРИВІТАННЯ

В суботу 1-го жовтня 1966 р., в церкві св. Дмитрія, Торонто, отець Т. Міненко повинчав Олю Кузьменко з Ігорем Дроздом. Обое є активні одумівці. Ігор — бувший голова ГУ ОДУМ-у Канади та кількарязовий референт різних відділів. Вечором, того ж дня, відбулось величаве весільне прийняття, де було багато приятелів молодих та їх батьків. На заклик брата молодого, Павла Дрозда, гості зложили на "Молоду Україну" та "Українські Вісті" 64 дол.; по 32 дол. на кожный пресовий орган.

Вітаємо Олю і Ігоря з одруженням і бажаємо в згоді і щасті прожити багато років.

ГУ ОДУМ Канади,
Редакція і Адміністрація

Володимир ЯРИНИЧ

Материні руки, як рушник —
Такі ж гостинні,
І сльозу часом витруть
Дитячу, а потім свою.
Материні руки, як коріння —
Такі ж вузлуваті
І чорні
Від роботи і від землі.
Материні руки — вода цілюща
Від усіх хвороб,
Від усяких болей
Материні руки — витвір мистецтва.
Мамо!
Я не знаю на світі нічого красивішого
Від складених на колінах
Натомлених твоїх рук.

Група учасників табору "Каменярі" — 1966 р.

Ол. ШПИЛЬКА

Галина ГОРДАСЕВИЧ

НЕЩАСЛИВЕ ЧИСЛО

Хто звук до Сашка Синиці, той не міг надивуватися такій його раптовій зміні. Не той став чоловік. Десь зникли його дотепи, життєрадісність й постійна усмішка.

Із посумнілим Сашком засмутився цілий наш фабричний відділ. Лише тепер стало очевидним: це ж його витівки й жарти створювали веселий настрій і тримали всіх на дусі.

А тепер от дух упав і ніхто крім Сашка, виявилось, його підняти не міг. Настрій немов після похорону.

— У тебе ніби щось на серці лежить, чи, може, клопоти? — допитувались друзі.

— Та лежить..., і клопоти... — відповідає.

— А що саме?

— Та нічого...

— А все таки?

— Е, відчепіться від мене!

Почалися загальні вгадування й припущення, що в Сашка на серці, що йому світ заслонило. Вгадували, пропонували допомогти, та він не міг отямитись і з кожним днем, здавалося, сумнішав, марнів, губив вагу.

Одного дня запросили його друзі на шклянку пива і тут вже присікалися:

— Ну, що з тобою?... Що тебе їсть?

— Та ж страйк — відповідає.

— Який, — питають, — страйк?

— Страйк залізничників. Хіба не знаєте?

— Чому б, кажуть, не знати? Знаємо, що страйкують вже пару тижнів.

— Не пару, але ось четвертий тиждень — виправляє Сашко.

— Хай і п'ять! Нехай собі страйкують на здоров'ячко. Нас що це обходить?

— Вам то байдуже, а для мене це дуже важливе.

— Ти, може, залізничних акцій накуповував?

— питають.

— Які там акції!... Гостей повна хата! Кума з родиною з Ванкуверу потягом приїхала, а за нею і жінчина сестра зі своєю сараною з Нової Скотії притарагунилася. У відвідини, ніби "приємність" нам зробити... Потрібні мені... А тут візьми, залізничники застрайкували. Уявляєте? Тринадцять осіб розмістити, нагодувати та й час їм уприємнити? Ще й якби діти, як діти. А то — розбишаки. Чубляться, вікна б'ють, меблі рижуть, все тягнуть і нищать. А їдять — як коні! І що ти зробиш із сараною? "Гості!" І поліції не покличеш і сам з хати не втечеш... Здуріти можна! Тепер уявляєте?

— Уявити, — кажуть друзі, — уявляємо. І число нещасливе: тринадцятка. І сарана. Все ж радять — тримайся!

— "Гірше, мовляв, буває".

Випили за Сашкову витривалість, за швидке закінчення страйку залізничників та й розійшлися.

ЧЕКАННЯ

Скільки можна чекати?
Скільки можна шукати?
Сталь від часу старіє,
Чорний камінь сіріє,
Пишні квіти всихають,
Буйні вітри стихають,
Тільки серце у мене
Молоде та шалене.

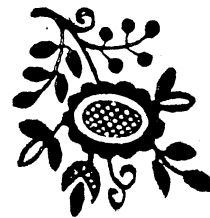
**

Колись було в древньому Римі,
Що мужній юнак на ім'я Муцій
Руку свою на вогонь поклав,
А сам, розмовляючи з ворогами,
Навіть не скривився від болю.
А я своє серце трепетне
На повільному вогні спалюю,
А сама посміхаюсь тобі недбало
І питаю:

— Ти вже бачив нову п'єсу Міллера?
Правда, геніальна річ?

Я ДО ТЕБЕ ІДУ

Я до тебе іду.
А вітер мені назустріч,
За волосся, за руки хапає,
Не пускає мене, умовляє:
Ну, куди ти? Вернися.
Буде горе, вернися.
Будуть сльози, вернися.
Буде біль, схаменись.
Я до тебе іду.
А мені світлофори червоним
Так тривожно сигналять,
Зупинитись велять, не пускають:
— Ой, куди ти? Вернися.
Буде горе, вернися.
Будуть сльози, вернися.
Буде біль, схаменись.
Я до тебе іду
Хай там горе — іду.
Хай там сльози — іду!
Хай там біль — я іду!
Все одно я іду!
Я до тебе іду,
Чуєш?!

А потяги стоять. А сарана лютує. А залізничники страйкують ніби змовилися бідного Сашка зі світу зігнати...

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ТАБІР "КАМЕНЯРІ"

Від 14 до 28 серпня, 1966 року, над озером Сімко, оселя УНО, 70 миль на північ від Торонта, відбувся четвертий з черги табір Юного ОДУМ-у в Канаді. Тому, що в цьому році припадає 110 років з дня народження і 50 років з дня смерті Івана Франка, Головна Виховна Рада Юного ОДУМ-у, щоб вшанувати пам'ять поета, назвала табір "Каменярі".

В неділю, 14 серпня табір був офіційно відкритий молебнем, який відправив о. В. Метулинський.

Склад команди табору такий: Коменданти: Петро Родак — перший тиждень, Віктор Педенко — другий тиждень.

Заступники комендантів: Оля Баран і Леонід Ліщина.

Бунчужні: Надія Цибенко і Леонід Руденко — перший тиждень, Оля Клименко і Віктор Духнай — другий тиждень.

Виховники: Надія Цибенко, Валентина Мельник, Марія Бойко, Оля Баран, Марія Наумчук, Микола Балдецький, Василь Корж, Віктор Духнай, Леонід Руденко, Леонід Ліщина.

Заступники виховників: Оля Клименко, Оля Байрачна, Леонід Колькін, Григорій Яремченко, Юрій Юрків, Василь Сергієнко, Петро Жұравель.

Спортові референти: Оксана Кута, Оксана Руденко, Василь Корж, Григорій Яремченко.

Протягом обох тижнів, таборували понад 100 осіб, включаючи команду і виховників.

В таборі пророблена така праця:

а) Гутірки про Івана Франка

Гутірками про літературну творчість і життя І. Франка проводили виховники Марія Бойко і Віктор Духнай. Вірш "Каменярі", читаний в українській і англійській мовах, був детально обговорений. Таборянам пояснено значення І. Франка в українській літературі.

б) Гутірки про М. Грушевського

Гутірки про першого президента України, академіка Михайла Грушевського перепровадив Л. Ліщина.

Вони починалися тим, що учасники кожної групи називали першого й інших прем'єр міністрів Канади й США та їх заслуги. Потім перейшли до першого і наступних президентів України. Найбільше уваги приділялось М. Грушевському.

Говорили також про визначніших українських і англійських поетів, письменників і громадських діячів. Провідник гутірки розповів учням середньої школи, що такі книжки як Кобзар, Антологія Української Поезії, Тигролови й інші (що є в англійській мові) слід вживати як лектурну літературу в канадських школах. Особливу цікавість таборяни виявили до українських підручників, друкованих і вживаних в середній школі в Україні.

Список українських книжок, перекладених на англійську мову, буде поданий в наступних числах "Молодої України".

в) Гутірка про телепатію.

Немалу цікавість виявили старші таборяни до телепатії і споріднених їй явищ. Ця гутірка не була запланована і відбулася лише через дощ. Провідник гутірки, Л. Ліщина розповів, що слово телепатія було означене лише 100 років тому, що телепатія як наука сьогодні не визнана, що США і Советський Союз мають багато лабораторій, де телепатію наполегливо вивчають, але висліди — військова тайна, що живуть і тепер люди, які ніби то є телепатами, та що пишуть про телепатію в сучасних енциклопедіях.

г) Прогулянки

Цього року таборяни відбули дві прогулянки, одну до Оропляжу, 3 милі від табору, а другу до іншого пляжу, 6 миль від

табору. Вислід прогулянок: багато сміху, співання пісень, добрий апетит, купання і т. д. — все на власну користь.

г) Гра на бандурах.

На протязі обох тижнів в таборі перебували два бандуристи — Євген Метулинський і Олекса Макієнко, — обидва з капелі П. Гитастого у Дітройті. Вони два рази в день вчили сімох одумівців і одумівок гри на бандурах. За цей час вони так добре навчили наших одумівців грати на бандурах, що всі вони виступали на концерті під час закриття табору. Євген і Олекса також грали на наших таборових ватрах.

д) Ручна праця

Цього року таборяни мали теж ручну працю. Сюди входили: 1) виливання з гіпсу, біля 10-ти різних фігур та медальйонів, 2) плетення шнурів з пластикових тасьм, 3) плетення кошиків із спеціально обробленої окуги, та 4) витискання фігур на тонких листах міді. Майже кожний "каменярі" повіз додому медальйон І. Франка та пару інших речей. Як і в попередніх двох роках ручною працею керував Леонід Руденко.

е) Розваги

За старанням пані Р. Келембет, ляльковий театр, що є при пластовій станиці в Торонто, показав таборянам уривок з "Лиса Микити" та "Казку про Котика і Півника". Пан Гава і пан Родак висвітлили діапозитиви з життя попередніх одумівських таборів. Відбулись також дві забави і дві ватри.

є) Вечір Івана Франка.

Цей вечір, що відбувся 27 серпня, започаткувала пані О. Гринь словом про життя і творчість поета. Потім група одумівців поставила інсценізацію уривку з першої пісні казки "Лис Микита". Головні ролі виконували такі одумівці: Ніна Данилюк — автор, Михайло Строчук — вовк Неситий, Микола Жұравель — Лис Микита, Олекса Строчук — цуцик Гектор, Івась Гринь — кіт Мурлика, Тарас Ліщина — Заєць, Віктор Ліщина — Рись, Леонід Колькін — борсук Бабай. Віктор Духнай прочитав вірш

Бунчужні Оля Клименко і Віктор Духнай звітують команді табору.

"Каменярі". Наприкінці всі разом проспівали "Не пора, не пора", та одумівський марш.

ж) Спортові змагання.

В змаганнях з легкої атлетики брали участь 22 дівчат і 30 хлопців. Переможцями вийшли такі змагуни:

1) Дівчата. Біг на 100 ярдів. Г. Данилюк — вік 9 років, Л. Супрун — вік 10 років, І. Супрун — вік 11 років, Т. Руденко — вік 12 років, Г. Скірко — вік 13 років (1-ша група), М. Корнієнко — вік 13 років (2-га група).

Скік на віддаль.

Г. Данилюк — вік 9 років, Н. Топіха — вік 10 років, Е. Овчаренко — вік 11 років, Т. Руденко — вік 12 років, Л. Шлепак — вік 13 років.

2) Хлопці. Біг на 100 ярдів.

Ф. Шевченко — вік 8-9 років, П. Яремченко — вік 11-13 років, Ю. Юрків — вік 13-15 років.

Скік у висоту.

М. Щербань — вік 8-9 років, В. Тищенко — вік 11-13 років, Ю. Юрків — вік 13-15 років.

Відбувся також шашковий турнір, в якому взяли участь 11

хлопців віком від 8—11 років. Переможцем вийшов Б. Сірко. Під час таборування виховники сліdkували за поведінкою і вживанням української мови всіх "каменярів". З дівчат найкраще на цім відтинку вийшли Н. Байрачна, Л. Кіріченко, М. Корнієнко, Л. Панченко і А. Черняк, а з хлопців — М. Кашпуренко, В. Семигон, Б. Климаків і М. Строчук.

Всі учасники табору були дуже вдоволені смачними стравами. Цим треба завдячувати нашим кухарям на чолі з Любою Харченко і Пазлом Фабіаном. Велика подяка паням Харченко, Строчук, Копил, Данильченко, Базилевич, Сірко та панові Фабіанові за їхню невтомну працю.

В неділю, 28 серпня о 2 годині по обіді "Каменярі" влаштували для батьків і гостей келикий концерт, який розпочали піснею "Не пора, не пора". Потім таборіві бандуристи 9 осіб, заграли на бандурах "Київський Вальс", аранжерівка П. Китастого та українську народню пісню "Дозволь мені мати". Група старших

одумівок, в супроводі бандур проспівали "Зоре моя вечірняя". В. Духнай продеклямував вірш, "Каменярі". О. Макиєнко і Є. Метулинський з капелі П. Китастого заграли на бандурах кілька народніх пісень. Закінчили концерт спільним відспіванням одумівського маршу "Ми об'їхали землю навколо". Диригувала співом Н. Цибенко.

Після концерту відбулося офіційне закриття табору, під час якого були роздані нагороди переможцям в спорті, та за добру поведінку і вживання української мови. П. Родак і В. Педенко побажали учасникам табору добрих успіхів у школі та висловили можливість побачення в таборі біля Монреалю в 1967 році. Рівночасно подякували управі філії УНО в Торонто за добру співпрацю і за те, що дозволили відбутися табір на своїй оселі.

Під час табору на Юний ОДУМ склали пожертви: П. Семиген з Торонто — 12 дол., Ю. Лисик з Ошави — 6 дол., О. Сандул з Торонто — 1 дол.

Л. Ліщина

ОДУМІВСЬКА КОГОРТА НА ВЛАСНІЙ ОСЕЛІ

У мальовничій, гірській місцевості, недалеко оселі Українсько-го Народного Союзу — "Союзівки", розташована оселя ОДУМ-у. Лише один рік минув як вона була придбана, а вже на ній красуються нові бонгала для таборування юнацтва. Заплановані інші будови, а впершу чергу каплиця для відправи богослужень, щоб оселя ОДУМ-у стала удосконаленим духово-виховним і відпочинковим центром нашої юнацтва в літній період.

Початок сьогорічного літнього сезону припав на 2, 3 і 4 липня. В ці дні відбувалась традиційна зустріч одумівської молоді. Попередні роки такі зустрічі відбувались лише в Канаді, а тепер започаткували і в США.

На жаль, деякі перешкоди гальмували з'їзд. Сильна спека перешкодила прибути на зустріч кільком філіям ОДУМ-у з віддалених стейтів. Через страйк автобусних робітників в Чикаго, не могла приїхати чикагська філія ОДУМ-у, з її прославленими капелею бандуристів і музично-танцювальними гуртками.

Проте зустріч відбулася організовано і весело, в дружній атмосфері. Напередодні зустрічі, а саме — в суботу 2-го липня, відбулась забава і танці під оркестру панства Шкварко. Родина Шкварко в складі Петра, пані Марії, Анелі і Михайла (син і донька) та Степана Косяненка (їх приятель) прибули на оселю, щоб вкласти свою лепту в розбудову оселі. Цією лептою була бездоганна музика, під яку забавлялась наша молодь. Родина панства Шкварко відмовилась від жадної винагороди.

В неділю 3-го липня о 9-ій год. ранку відбулася Служба Божа, яку відправив о. протоієрей Іван Савчук у супроводі хору під керівництвом п. Петра Гурського. В своїй проповіді о. Іван привітав молодь і побажав їй успіху у святкуванні. Разом з тим о. Іван закликав батьків і гостей до складання пожертв на будову каплиці в оселі. Жертводавці внесли понад 350 доларів і цим започаткували збірку фонду на цю важливу річ.

Після Служби Божої в розкішній залі оселі відбувся товарись-

кий обід. По обіді розпочалися виступи самодіяльних гуртків філій ОДУМ-у. Група танцюристів з Філядельфії в складі: Зоя Граур, Тамара Федоряк, Оля Пантук, Валя Хейлик, Ліда Головаш, Олена Головаш, Долорес Гайдучька, Люба Качанович, Анна Гулевська, Марія Фортюшин, Микола Панчук, Володимир Хапко, Левко Білоус, Олександра Зінченко і Степан Воловняк, виконали танці: "Радісна Зустріч", "Гопак вихор" і "Гопак". Ці танці підготовлялись під керівництвом Зої Граур і Тамари Федоряк. Чудово був виконаний скеч "От у нас на хуторі" (твір Остапа Вишні) у якому взяли участь Ліда Головаш і Володимир Хапко.

Ньюарська філія ОДУМ-у гарно пописалась виступом двох танцюристок — Катерини Гладун і Марії Котляр, що виконали "Циганський танець". Олександр Косенко, з філії ОДУМ-у в Рочестері по мистецьки деклямував вірш Івана Франка "Каменярі".

Хоч оселя ОДУМ-у розташована в горах, проте спека і тут дошкуляла, особливо виконавцям танців в національних убраннях. Через те даліші виступи були обмежені. Коли сонечко схилилось до заходу, відбувались спортові вправи молоді. Завершенням одумівської зустрічі було відкриття дитячого табору. Понад 40 дітей, віком від 6 до 15 років, прибуло на оселю для

відпочинку і фізичного оздоровлення. Референт Юнацтва Головної Управи ОДУМ-у Євген Кальман привітав батьків і дітей, побажавши їм доброго відпочинку в цей літній сезон.

Дальшу справу відкриття юнацького табору провадив заступник референта Юнацтва Володимир Григоренко. Він перевіряв за списком присутніх, що були записані до табору і вручив список дітей комендантові табору пані Лідії Приходько.

Пані Лідія Приходько подякувала Головній Управі ОДУМ-у за призначення її комендантом табору і запевнила батьків, що прикладе всі старання, щоб діти були задоволені своїм перебуванням в таборі.

Після виконання деяких формальностей діти були розподілені на рої і ланки та призначені до шатер.

Цього вечора відбулося перше урочисте підняття над табором національного і одумівського прапорів, під спів Маршу ОДУМ-у.

Було б великим недоглядом, коли б не згадати і про те, що юні одумівці не забули і про допомогу журналові "Молода Україна". Наприкінці виступів самодіяльних гуртків філій було розграно в льотерії дві ляльки, що їх по мистецьки зробили юначки з Ньюарку. Половина прибутку, в сумі 30 дол. призначено на пресовий фонд "Молодої України".

В. Григоренко

ПРАЦЯ В ТАБОРІ

Перебуваючи протягом тижня на Одумівській Оселі "Київ", я більш за все цікавився працею виховно - відпочинкового табору, тобто тих 7-14-ти літніх юнаків і юначок, що належать до молодечої організації Ю. ОДУМ-у. І слід відзначити, що не дивлячись на нові умови життя і праці, на деякі перешкоди і труднощі, робота в таборі з кожним днем унормовувалась і кращала. Виховники всі відповідали своєму призначенню. Комендант табору з першого дня зорієнтувався в усьому, що може бути негативного — зумів взяти все

в свої досвідчені руки і повести табір.

Ранок. О 7-ій годині на повист, що його подає комендант табору, на площу збігаються всі таборовики, хлопчики і дівчатка, та їх виховники. Руханка. Хлопці роблять одні вправи, дівчатка інші. Потім наведення порядку: вмивання, причісування та прибирання ліжок. Знову збірка, на яку всі приходять в одумівських одностроях. Перевірка, наказ дня, виділення чергових і т. п. та вивішування прапорів. Поставивши дітей в певному порядку, комендант табору виділяє

шість прапороносців, трьох дівчат і трьох хлопчиків, яким доручає принести прапори. Кожна пара приносить згорнені прапори: американський, український та одумівський. На команду "струнко" прапороносці привішують до щогли прапори і поволи підтягають догори. Праворуч має американський, посередині український та ліворуч одумівський. Прапороносці займають свої місця в колоні друзів. Подається команда до молитви і з уст юнаків та юначок понесли до неба слова молитви "Боже Великий, Творче Всесильний, на нашу рідну землю споглянь". Потім було проспівано Одумівський гімн "Ми об'їхали землю навколо...", слова І. Багряного, музика Г. Китастого. По збірці сніданок, а далі одумівська тематика, проба співу, танків, для дівчаток вишивання, для хлопчиків копаний м'яч чи бейсбол та різні розваги. Потім обід, купання, навчання чи лекція на відповідну тему і т. д. О 4-й год. підвечірок і знов праця і розваги і нарешті вечір і спання. О 10-й годині вечора настає повна тиша. В міжчасі, на другій посілости (теж власність оселі) за яких чверть милі від основної частини оселі, коло гарного і великого з чистою водою озера, діти разом з виховниками роблять ватру. Це чи не найулюбленіша розвага для дітей. В озері є досить риби, а тому не лише діти, а й відпочиваючі часто мають приємність посидіти над озером і половити рибки. Часом така рибка попадає і на одумівську кухню.

Вечорами і зокрема по суботах, діти для батьків та приїжджих гостей дають свій концерт, який підготували протягом тижня. Концерт складається з пісень, українських танків, різних окремих точок та деклямацій. Інколи буває ватра, навколо якої діти співають пісень тощо.

Оселя "Київ", що належить молодечій організації ОДУМ, набула жертвенністю батьків, діти яких здебільшого належать до організації ОДУМ, і за допомогою частини нашого українського громадянства, та зокрема наших щедрих жертводавців-бизнесменів — придбана лише один рік тому. За цей час оселя змо-

гла побудувати один дерев'яний барак, в якому розміщені найменші діти - таборовики, що перебувають на оселі. Але цього замало. Оселя "Київ" потребує ще одного бараку для дітей, каплички для відправлення Богослужб, різного капітального ремонту тощо. На це все потрібні кошти, а їх, враховуючи те, що борг за оселю ще не сплачений, на превеликий жаль бракує. Отже, допомога з боку нашого громадянства і надалі ще конче потрібна. За чим вже неодноразово зверталася і сама управа Оселі та Центральна організації ОДУМ.

К. Степовий

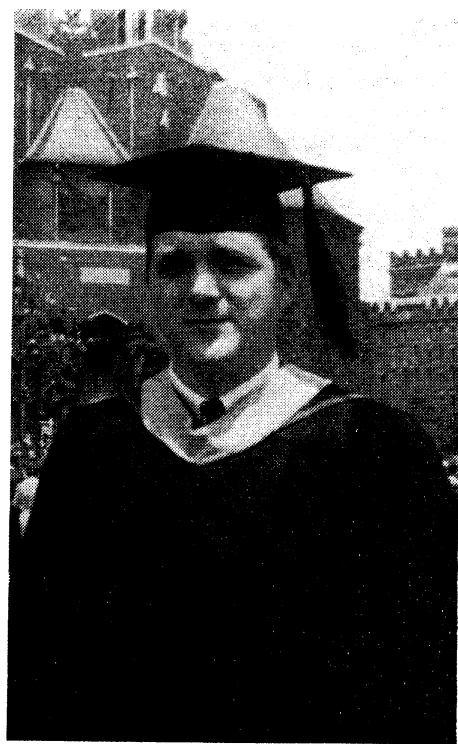
ПАМ'ЯТИ С. ПЕТЛЮРИ

На прохання Товариства Прихильників УНР м. Ньюарк, Н. Дж. 22 травня 1966 року в українській православній церкві св. Вознесіння було відправлено панахиду по світлій пам'яті Симону Васильовичу Петлюрі, голові Директорії, Головному Отаманові Військ УНР, в сорокову річницю його трагічної смерті. Панахиду відправив о. прот. Харішак, сказавши перед тим зворушливе патріотичне слово про С. Петлюру. Співав церковний хор під керівництвом диригента Петра Шварка.

На панахиді було багато громадян, представників від різних організацій, людей різних переконань та різних віровизнань: проф. Б. Мартос, кол. прем'єр-міністр УНР, ветерани Української Армії, Т-во Прихильників УНР та Пласт, які прийшли з своїми національно - організаційними прапорами.

ВІКТОР КОРСУНЬ ГОЛОВА ФІЛІЇ ОДУМ-у В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Голова філядельфійської філії ОДУМ-у Віктор Корсунь закінчив студії при Пеннсильвенському університеті 23 травня 1965 року та дістає диплом інженера-електрика. Інж. Віктор Корсунь народився 31 травня 1944 року в Україні. Так, як і багато інших дітей та немовлят, він опинився разом з батьками в Німеччині в таборах для скитальців, де перебував від 1945 до 1950 року. В 1950 році приїхав з батьками до Америки, які осіли в Філя-

Віктор Корсунь

дельфії. Тут вони зразу ж вклилися до церковно-громадського життя. В церкві, так і на академіях та різних вічах, завжди можна було зустріти подружжя Корсунів з малим ще тоді Віктором. Це дало Вікторові твердий ґрунт національної свідомості і почуття громадського обов'язку. Пильністю та настирливістю Віктор Корсунь закінчив американську середню школу з відзначенням, будучи в той же час президентом студентства школи. Він рівночасно був активним і гарним учнем школи українознавства при парафії св. Покрови. В час свого навчання належав до Юного ОДУМ-у. Своєю активністю він звернув увагу своїх товаришів і став авторитетом для кожного з них. В час таборування Віктор придивлявся праці виховників і був їхнім помічником. В філії ОДУМ-у він працює з гуртком юних одумівців, яких вчить кераміки та дереворити. В 1963 році на загальних зборах філії його вибрали головою філії. З покладених на нього обов'язків він вив'язався добре. В літніх таборах Віктор був виховником. Він пильно працює над собою та з юнацтвом і вже в 1965 році його було призначено на коменданта табору Ю ОДУМ-у США, що відбувся на одумівській оселі "Київ".

Віктор Корсунь тепер знову є головою філії у Філядельфії. Він старається зацікавити працею в гуртках Ю ОДУМ-у, як також і старше членство ОДУМ-у. Багато часу приділяв він ОДУМ-ові рівночасно з своїми студіями в університеті та в українській мистецькій студії. Своїм знанням та здібностями він і тут здобуває авторитет серед професорів та своїх товаришів-студентів.

Те, що Віктор Корсунь побожний, знає вся святопокровська парафія. Він є улюбленим іподіаконом нашого дорогого Митрополита Української Православної Церкви в США Іоана. Віктор вірний церкві й батьківщині. Хочемо й надалі бачити його працю та успіхи в молодечій організації ОДУМ.

Хочу привітати нашого голову від цілої філії, старших і наймолодших одумівців, з закінченням студій і з званням інженера та побажати якнайкращих успіхів в праці. Щастя тобі Боже в усіх ділянках праці та завжди бути в доброму здоров'ї.

Гануся Євсєвська,
реф. преси філії

З ПОПРАВИН НА РІДНУ ПРЕСУ

В неділю, 28-го серпня, 1966 р., в домі п-ва Кузьми і Анастасії Панасейків в Лондоні, Онт. відбулись поправини весілля їхньої дочки Ніни, що попереднього дня повінчалась в місцевій українській православній церкві Пресвятої Тройці з Юрієм, сином п-ва Р. і І. Зелених з Віндзору, Онт.

Поправини відбувались в дусі

Ніна та Юрій Зелені

весільної традиції з участю численних гостей і весільних старостів проф. З. Зеленого й Ол. Северина. Всі вітали щасливих батьків з нагоди цієї родинної радості, висловлювали їм свої побажання й признання за добре виконаний батьківський обов'язок.

П-во Панасейки, як переселенці з рідних земель по другій світовій війні, з великим трудом пробивались крізь життя, але уможливили своїй одиначці закінчити учительські студії при університеті зах. Онт. в Лондоні. Ніна, належно оцінюючи жертвенність батьків, взірцево виконувала свій обов'язок доброї дочки, студентки й взагалі молодої членки рідного суспільства. Поза успіхами в науці, своєю пильною працею в Українським Студентським Клубі при університеті так і в місцевій філії ОДУ-

М-у — вона залишає у всіх нас милу згадку про себе — як ідейну й вартісну одиницю серед новоприбулої української молоді. За те доля нагородила її гідним подругом життя — Юрієм, сином знаної й діяльної в українських колах віндзорської родини п-ва Р. і І. Зелених. Він також взірцевий працівник серед студентської молоді, а по одержанні степеня бакалавра в лондонському університеті докінчуватиме в Торонті свої дентистичні студії.

Щасливі молодята оселяються в Торонті, де молода пані Ніна працюватиме як учителька середньої школи. Віримо, що так підготоване до життя молоде подружжя Юрій і Ніна Зелені зуміють і надалі виконати свій обов'язок молодої української родини серед рідного суспільства в Канаді. В цій надії бажаємо їм щастя, здоров'я і доброго успіху в житті, а їхнім батькам родинної потіхи й повного задоволення з виконаного ними обов'язку.

Збірка на пресу принесла \$28, з чого призначається на пресфонд "Молодої України" і клішу — \$17. Жертводавцям щира подяка, а молодятам многих літ!

Присутній

ГАРНЕ ДІЛО

За ініціативою керівника Юн. ОДУМ-у в м. Ньюарк, Н. Дж., пані Аїди Федоренко, гурток дівчаток з роя "Черешні" під керівництвом виховниці Антоніни Степової взявся купити, вишити і належно приготувати до дня відкриття одумівського табору, тобто до 3-го липня 1966 року дві середнього розміру ляльки дівчинки і хлопчика в українських строях. Заздалегідь було передбачено, що прихід від розигрих ляльок піде в рівних частинах на а) пресовий фонд журналу "Молода Україна" і б) на сплату боргу за одумівську оселю "Київ".

З великою охотою, а ще з більшою енергією взялися до здійснення цього задуму члени роя "Черешні", а саме: Антоніна Самчук, Оля Степова, Валентина Приходько, Наталка Шкварко, Оленка Матула, Оля Сенча та Евелін Канєвська. Через деякий

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor Street West

Toronto, Ontario

Tel.: 535-2135 — 535-2136

Подорожування літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом в Канаді і в інших країнах, замовлення готелів, спровадження своїх, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації у справі еміграції — все це поладодять Вашою рідною мовою досвідчені власники

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОДОРОЖЕВОГО БЮРА В ТОРОНТІ

МАРКІЯН КОГУТ

і ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

ШАНУЙМО ЛЮДЕЙ ПРАЦІ

Гідні наслідування проводи, зробили Товариство Одумівських Приятелів (ТОП), молодеча організація Юного ОДУМ-у, Рідна Школа при парафії та українська православна церква святого Вознесення м. Ньюарк, Н. Дж. своім від'їжджаючим на інше місце поселення і праці, друзям Олі та Петру Матулі.

День 28-го серпня 1966 року зостанеться на довгий час в пам'яті тих, які були учасниками цієї імпрези. Хоч цей день випав дуже гарячий і душний, і все живе рушило десь в гори чи до води, щоб дихнути свіжим повітрям, проте багато членів парафії церкви святого Вознесення, батьків дітей Рідної Школи і молодечої організації Юного ОДУМ-у не поїхали на заслужений відпочинок, а зібралися в парафіяльній залі, щоб випроводити як належить, за нашим звичаєм, до Вашингтону, достойну родину, невисипущих працівників у всіх ділянках: церковного, культурно-освітнього та громадського життя — Олю і Петра Матулу.

Понад 15-ть років шановне подружжя щиро працювало на користь українського суспільства. Зокрема пані О. Матула провадила навчання з дітьми Рідної Школи. Пан Петро Матула протягом довгого часу був головою Батьківського Комітету Рідної Школи, а також членом Церковного Комітету та його секретарем. На культ-освітньому відтинку вклали вони чи не найбільше

час вони свої наміри здійснили. При допомозі мами однієї з членів гуртка "Черешні" пані Євгенії Степової, все це було належно оформлено і приготовано, були вироблені відповідні квитки до розигри, а в дні 3-го липня 1966 року переведено цю акцію.

Від розигри ляльок було виручено 61 дол. 50 центів, з яких 30 дол. було надіслано на пресовий фонд журналу "Молода Україна". Решту грошей — 31 дол. 50 цент, передано Управі Оселі на покриття боргу.

Управа ТОП-у м. Ньюарк, Н. Дж.

труду, підготовляючи дітей до всяких національних імпрез, церковних свят та академій. Не було жодного свята, в якому Оля і Петро Матули не брали б активної участі. Не відставала від них і мама пані Олі Матули — пані В. Діберт. Як вчителька ще на Рідних Землях, вона своїм досвідом і вмінням відповідно спрямовувала роботу школи, і тому школа при парафії була на високому академічному рівні. Крім того брала активну участь у підготовці різних імпрез, зокрема в підготовці дітей до виступу в п'єсах та деклямаціях.

І тому на цю імпрезу з'явилися всі ті, хто знали про неї, або були запрошені. Прийшли, здебільшого друзі і приятелі, які щиро дякуючи їм за віддану працю, висловлювали свій жаль з приводу їхнього від'їзду. А треба сказати відверто, що знайти потрібних людей в цей час, коли старші відходять від праці, а молодших, охочих взяти на себе певні навантаження — знайти дуже тяжко. Тож від'їзд Олі і Петра Матули, а через деякий час і панства Діберт — ускладнює справу підбору вчителів до парафіяльної школи, а також кваліфікованих виховників молодечої організації Юного ОДУМ-у. Свій жаль з приводу від'їзду п-на Петра Матули висловили також голова церковного комітету, тут уже народжений пан Джан Горобець і його довголітній заступник, фундатор і засновник парафії церкви святого Вознесення в Ньюарку, Н. Дж., який понад 40 років тому прибув до Америки з рідних земель, 75-ти літній Яким Шишковський.

Щиро дякували за працю панству Матулам й окремі особи, та представники різних організацій.

Панство Оля і Петро Матула були дуже зворушені цією несподіваною імпрезою. Вони напевно і не припускали, що громада й організації, де не раз, можливо, доводилось мати різні непорозуміння, так тепло вшанують їх за їхню віддану працю. Приймаючи дарунок, дві фігурки, українки й українця, з рцеляни, вони не знаходили слів, щоб від щирого серця ви-

словити свою подяку всім і за все. Глибоко зворушені, з сльозами на очах, вони обіцяли на новому місці проживання, включитись в працю наших українських організацій і зокрема у виховання нашого молодого покоління. Цю обіцянку присутні вітали гучними оплесками та спонтанним співом, що виринув з глибин душ всіх хто там був "Многая Літа".

Товариство Одумівських Приятелів, молодь Юного ОДУМ-у, Рідна Школа і церковна громада церкви святого Вознесення гідно випроводжали своїх щирих і відданих працівників, і бажали їм плідної праці на новому місці осідку.

Тостмайстером цього вечора був голова Товариства Одумівських Приятелів п. Віктор Кирейко.

К. Степовий

КРИЛАТІ ВИРАЗИ

Антеї

Герой старогрецьких міфів. Цей володар Лівії, гігант — син Посейдона (бога морів) і Геї (богині землі) — був непереможним, бо кожний дотик до землі-матері давав йому нові сили. Гераклеві вдалося вбити Антея, лише піднявши його в повітря.

Образ Антея символізує силу, яку дає людині зв'язок з рідною землею, з батьківщиною.

Баба Палажка

Героїня оповідань І. С. Нечуя-Левицького "Не можна бабі Парасці вдержатись на селі", "Благословіть бабі Палажці скоропостижно вмерти", "Біда бабі Палажці Гришисі" та "Біда бабі Палажці Солов'їсі". Дуже обмежена, сварлива, забобонна й балакуча жінка.

У переносному вживанні — язиката людина.

Вандали

Плем'я східних германців. У другій половині II ст. вандалі почали посуватися на південь і разом з іншими германськими племенами нападали на римські володіння.

У 455 р. вони оволоділи Римом і знищили там багато творів мистецтва. Звідси вандал — це руйнівник культурних цінностей, невіглас.

Голова Головної Управи ОДУМ-у Канади Віктор Педенко роздає нагороди кращим учасникам табору.

ЦІКАВІ ФАКТИ

Риби — передвісники землетрусу

В деяких водоймах Японії мешкають маленькі риби, які за деякий час до землетрусу починають дуже швидко рухатись, попереджаючи таким чином про небезпеку.

Бджолиний вовк

Бджолиний вовк, або філант (представник риючих ос), побачивши бджолу, кидається на неї і, кілька разів ужаливши, умертвляє. З убитої комахи він насамперед висмоктує мед, а потім тягне її у гніздо, щоб було чим погодувати лялечки. Цікаво, що мед є отрутою для лялечок бджолиного вовка. Таким чином, "грабуючи" свою жертву, він виконує роллю дбайливої матері, яка "знешкоджує" їжу для своїх дітей.

Міст на яєчному розчині

Близько 450 років тому на території сучасного Перу з'явилися еспанські завойовники. Щоб перевезти до моря багатства, награвовані у інків, їм довелося прокладати шляхи і навіть звести кам'яний міст, який зберігся до наших днів. Міцність споруди викликає здивування. Пояснюють це тим, що у вапняний розчин, яким скріплювали каміння, додавався яєчний білок.

Свійський пітон

Кілька років тому мешканець острова Флорес (Зондські острови) піймав молодого пітона. Індонезієць почав його приручати, харчуючи молоком і плодами. Пітон виріс у величезну змію довжиною шість метрів і вагою сто сорок кілограмів. Смирна і слухняна тварина стала помічником свого хазяїна. Лазячи по деревах, пітон рвав зрілі плоди і кидав їх на землю.

Риба-"кокетка"

Опустіть дзеркальце в акваріум, в якому плаває одна риба, і ви побачите цікаве явище. Наближаючись до дзеркальця, риба почне "кокетливо" крутитися перед ним. Як пояснити таку поведінку? Звикнувши жити гуртом, риби дуже "нудьгують" на самоті.

Крилата охорона

Поблизу міста Джаб-балпур (Північно-Західна Індія) є куточок незайманої природи. Тут у водах ріки Нарбади мешкають крокодили, на скелях живуть мавпи, багато диких голубів, різнобарвних папуг та інших птахів. Тварини почувають себе у цілковитій безпеці, бо вони перебувають під захистом... диких бджіл. Їх так багато і вони з такою люттю накидаються на людей, які порушують їх спокій, що мисливці обходять стороною це місце.

Ціна 40 центів.

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І ШКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і напруга форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурує ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірнє урядування.

ВПИШІТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ
З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!
406 Bathurst St., Toronto
Tel.: EM 3-3994

БУЛО КОЛИСЬ

Восени 1894 року в Київському оперному театрі вирішили поставити нову оперу Массне "Вертер". Та коли звернулися до Гейгеля, видавця творів композитора, він запровадив таку ціну за партитуру, що дирекція мусіла відмовитись від свого наміру. Про це довідався Массне. Він написав листа диригентові О. Виноградському: "Зворушений до глибини душі вашою увагою. Вважаю за честь для себе постановку "Вертера" в такому театрі, як київський. Я дав наказ видавцеві надіслати вам усі потрібні ноти".

—о—

Наприкінці минулого сторіччя в Гамбурзькому цирку сталася незвичайна історія. Тут виступав жокей Чарлі та його жінка красуня-наїзниця Лоренція. Якось до цирку прибув дресирувальник Енріко з п'ятьма слонами. То був похмурий, відлюдкуватий чоловік, що жорстоко поводився з тваринами. Він закохався в Лоренцію і, не добившись взаємності, вирішив помститися.

У цирку ставили пантоміму "Перлина Індії" Зміст її такий. Син знатного князя закохався в принцесу-полонянку. Дізнавшись про це, князь засудив її на смерть.

Входить полонянка — її роллю грала Лоренція, а слідом проводир — Енріко — веде слона Лолі. Дресирувальник навчив Лолі робити такий трюк: слон став на задні ноги і стояв доти,

УВАГА!

УВАГА!

Чистимо безплатно печі (форнеси) і даємо безплатну ціло-річну обслугу нашим сталим відборцям опалової оливи.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

DNIPRO FUEL OIL LTD.

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої
БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при
509 Jane St. — RO 2-1969

поки Енріко злегенька вдарить його прутком по животі. Після цього гігант падав з усієї сили на передні ноги. За ходом дії син князя припиняє кару, каже, що одружиться з принцесою. Коли настала ця хвилинка, Енріко вдарив Лолі, і хотів примусити його розчавити Лоренцію. Та розумна тварина не виконала цього разу наказу господаря. Слон, який любив жінку за ласкаву вдачу й смачні гостинці, став на передні ноги так, що Лоренція залишилася непошкодженою. Коли озвірілий Енріко знову міцно вдарив Лолі прутком, слон підняв свого мучителя хоботом і кинув геть. Дресирувальникові довелося майже місяць пролежати в лікарні.

АНТИЧНІ УСМІШКИ

Сократа запитали, чому він не пише.

— Бо вважаю, що аркуші паперу на багато дорожчі від того, що на них можна написати.

—о—

Сократ почув одного разу, що якийсь негідник ганить Платона, і сказав йому:

— Облиш, я не повірю ні тобі, якщо ти говоритимеш про нього погано, ні йому, якщо він хвалитиме тебе.

ІСТОРІЯ НАЗВ

НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ

В басейні Дніпра, на правому березі ріки Десни, розташоване місто Новгород-Сіверський. Виникло воно на місці давнього слов'янського поселення, назва якого лишилася невідомою. Місто почали називати Новим городом, Новгородом. Слово "Сіверський" походить від етнічної назви східнослов'янського племені сіверян і додавалося, аби відрізнити це місто від інших Новгородів, насамперед від Новгорода-Великого.

908 року Новгород-Сіверський став центром удільного Новгород-Сіверського князівства, але в документах місто вперше згадується в Іпатіївському літописі під 1096 роком. У 1185 році новгород-сіверський князь Ігор Святославич виступив у похід проти половців. Закінчився він невдачею. Ця подія оспівана у відомій давньоруській літературній пам'ятці "Слово о полку Ігоревім". З 1762 по 1796 рік місто було центром Новгород-Сіверського намісництва, з 1797 по 1802 рік — повітовим центром Малоросійської, а з 1802 року — Чернігівської губернії.

Сучасний Новгород-Сіверський — районний центр Чернігівської області.